

**ВЧЕНИЙ-ІСТОРИК, АРХЕОЛОГ,  
МУЗЕЄЗНАВЕЦЬ, ТУРИЗМОЗНАВЕЦЬ**

**Бібліографічний покажчик**



**БАЖЕНОВА  
СТЕФАНІЯ  
ЕДУАРДІВНА**



КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

# Стефанія Едуардівна Баженова

Бібліографічний покажчик

Серія: Постаті в освіті і науці

Випуск 23

Кам'янець-Подільський

2017

*Рекомендовано до друку вченою радою*

*Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*

*(протокол № від 2017 року)*

**Голова редакційної колегії:**

С. А. Копилов – доктор історичних наук, професор, ректор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

**Відповідальний редактор:**

Л. В. Клімчук – кандидат історичних наук, директор бібліотеки.

**Члени редколегії :**

Л. В. Баженов – доктор історичних наук, академік УАІН, професор.

Т.М. Опря – завідувач науково - бібліографічного відділу бібліотеки.

**Укладач:**

Л. М. Бабій – бібліотекар читального залу економічного факультету.

До біобібліографічного покажчика увійшли матеріали в яких розкривається наукова та педагогічна діяльність вченого-історика, археолога, культуролога, літературознавця, музеєзнавця, туризмознавця, дослідника давньоруської доби Середнього Подністров'я та історії України і Польщі ХІХ – початку ХХ ст., академіка Академії вищої освіти України, доктора історичних наук, професора, провідного наукового співробітника Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, Почесного краєзнавця України, завідувача кафедри туризму і готельно-ресторанної справи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Баженової Стефанії Едуардівни.

# Сторінки біографії

О. П. Григоренко

## БАЖЕНОВА СТЕФАНІЯ ЕДУАРДІВНА

Вчений-історик, археолог, культуролог, літературознавець, музеєзнавець, туризмознавець, дослідник давньоруської доби Середнього Подністров'я та історії України і Польщі XIX – початку XX ст., академік Академії вищої освіти України, доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, Почесний краєзнавець України, завідувач кафедри туризму і готельно-ресторанної справи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка – сьогодні перебуває на вершині своєї педагогічної і наукової діяльності та творчості. Її життєва доля єдиної на Хмельниччині жінки до 2016 року доктора історичних наук, є цілковитим підтвердженням слів одного з найславетніших учених світу – шведського біолога Карла Ліннея, який підкреслюючи, що походить із простої родини, писав: ”З маленької хатинки може вийти велика людина”.

Стефанія Едуардівна народилася 1 вересня (в офіційних документах – 5 вересня) 1947 року в м. Городок, Хмельницької області. Своє дитинство дотепер згадує з особливою теплотою. У її родинному колі панувала довіра, доброзичливість, повага до батьків. Від них Стефанія Едуардівна успадкувала мелодійну дикцію, струнку поставу, симпатичну вроду, міцний характер, скромність, вимогливість, працелюбство, самодисципліну, цілеспрямованість.

Спочатку Стефанія навчалася в семирічці в передмісті Мархлівка, яка тепер в складі міста Городка. На уроках була сумлінною ученицею, а поза школою верховодила ватагами однолітків. 1965 року завершила середню освіту в Городоцькій ЗОШ № 1. Цього ж року успішно витримала конкурсні іспити і вступила на відновлений 1964 року історичний відділ історико-

філологічного (з 1968 року – історичного) факультету Кам'янець-Подільського державного педінституту (нині – Національний університет імені Івана Огієнка). Наприкінці першого курсу остаточно визначилася в своїх історичних уподобаннях. Це була археологія. Талановита студентка завжди знаходила підтримку викладачів. Вона досі тепло згадує своїх наставників у навчанні М.Ф. Александрю, А.О. Копилова, Л.А. Коваленка, П.Ф. Лаптіна, П.Ф. Щербину та інших. Помітив і підтримав потяг студентки до науки і відомий вчений-археолог, доктор історичних наук, професор І. С. Винокур.

Усі літні канікули дівчина працювала в археологічних експедиціях під керівництвом І.С. Винокура та видатних учених України С.О. Бібікова, Б. Й. Довженка, М.О. Тиханової, Д.І. Телегіна, А.Т. Сміленко, Т.Г. Мовші. Зібрані під час розкопок матеріали опрацьовувались та узагальнювались у наукових доповідях, з якими Стефанія Едуардівна виступала на міжнародних студентських археологічних конференціях в Московському університеті імені Михайла Ломоносова (1966, 1967 рр.) й отримала Почесні грамоти оргкомітетів цих форумів. На останньому четвертому курсі підготувала і захистила дипломну роботу «Черняхівська культура на Поділлі» (науковий керівник – професор І.С. Винокур), визнану тоді однією з кращих на історичному факультеті.

Отримавши 1969 року диплом учителя історії та суспільствознавства, працювала в Кам'янець-Подільському державному історичному музеї-заповіднику спочатку археологом, згодом науковим співробітником, від 1975 року – завідувачем відділу, а в 1984–1996 роках – директором. Багато зробила для розбудови закладу та його експозицій, керувала роботою експедиції з археологічного вивчення Глибівського давньоруського городища IX – XI ст. в Новоушицькому районі (1972–1983), досліджувала історико-архітектурні пам'ятки Старого міста в Кам'янці-Подільському, зокрема фундаменти Іоанно-Предтечинської церкви (1980–1985) тощо.

С. Е. Баженова дієво займалася організацією реставраційних робіт в замку-фортеці, кафедрального собору св. Петра і Павла та інших пам'яток Старого міста, домоглася виділення окремого будинку, його капітального ремонту для зберігання музейних фондів. Як з'ясувалося, фондосховище тоді було одним з кращих з-поміж музейних закладів України.

Досить напруженими і нелегкими в діяльності Стефанії Едуардівни були 1990-і роки, пов'язані з постанням незалежної Української держави. Потрібно було реформувати музейну справу, замінювати застарілі музейні експозиції, які несли в собі ідеологію попереднього режиму. Першим кроком на цій стежі стало урочисте відкриття 1991 року у фортеці за її ініціативи нової експозиції з етнографії Поділля, яка за змістом і дизайном оформлення, отримала схвальні відгуки музейників, критиків та особливо туристів і екскурсантів. Хоча в складі музею ще з 1970-х років діяв стаціонарний художній відділ у приміщенні колишньої духовної семінарії в Старому місті, яку довелося переобладнувати до сучасних потреб, директор домоглася відкриття ще одного мистецького салону на вулиці Соборній Нового міста. Разом це дозволило майже щомісячно влаштовувати вернісажі як місцевих, так і заїжджих художників, оригінальні експозиції старожитностей з фондів Києво-Печерської Лаври та інших центральних музеїв України. Популярністю користувалися також змінні експозиції в приміщенні міської Ратуші.

Водночас Стефанія Едуардівна постійно дбала, щоб міський історичний музей був науковим осередком. Вона виступила організатором науково-практичної конференції з відзначення 100-річчя від дня заснування Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника (1990), перших Всеукраїнських наукових конференцій «Проблеми етнографії Поділля» (1986, 1992), всеукраїнського наукового симпозиуму «Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження», присвяченого 400-річчю від дня народження Богдана Хмельницького (1995) та низки інших науково-красознавчих форумів. Відтоді стала дійсним членом Центру

дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському педінституті (Національному університеті ім. Івана Огієнка), творчо працювати в контексті завдань наукової школи академіка Української академії історичних наук і члена-кореспондента Міжнародної слов'янської академії наук Л.В. Баженова «Історичне краєзнавство і проблеми регіональної історії Правобережної України».

За активної участі Стефанії Едуардівни у вересні 1986 року було вперше відзначено День міста Кам'янця-Подільського на території Старого міста та валах фортеці, що стало щорічною традицією до сьогодні, до якої приєдналося проведення тут різноманітних міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій, фестивалів. Чимало зробила директор С. Баженова для реставрації кам'янецького замку, відкриття нових музейних експозицій, художньо-мистецьких виставок, поповнення старожитностями музейних фондів й перетворення музею у важливий науковий, культурно-просвітницький та туристичний центр України. Історичний музей-заповідник отримав сертифікат другої категорії, а директор стала членом ради директорів музеїв України при Міністерстві культури України.

У зв'язку зі складною ситуацією у місті, що негативно позначилася на розвитку та подальшому реформуванні установи, наприкінці 1996 р. Стефанія Баженова звільнилася з посади директора за власним бажанням й, таким чином, завершила свою двадцятисемирічну кар'єру музейника. Проте вона на цьому не зупинилася і розпочала новий плідний і успішний етап свого життя, прийшовши працювати на громадських і штатних засадах з 1997 по травень 2012 рр. у Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка та Хмельницького інституту післядипломної педагогічної освіти спочатку науковим співробітником, з 2003 року – старшим науковим співробітником, з 2010 – провідним науковим співробітником, очолювала сектор історії культури Поділля й багато зробила

для становлення і розбудови цієї сьогодні авторитетної науково-громадської установи.

Саме під час роботи в Центрі дослідження історії Поділля впродовж 1997–2001 рр. Стефанія Баженова підготувала під науковим керівництвом завідувача кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка професора М.Б. Петрова кандидатську дисертацію "Юзеф Антоній Ролле в громадському, науковому та просвітницькому житті Правобережної України другої половини ХІХ століття», яку захистила в спеціалізованій вченій раді Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича в червні 2001 р. У ході захисту виникла досить активна дискусія, що засвідчила її високу ерудицію, аналітичний підхід до важливих концептуальних проблем розвитку історичної науки. У лютому 2010 р. у тій же спеціалізованій вченій раді С. Е. Баженова успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук на тему "Проблеми історії та культури України в історико-краєзнавчих і художніх творах представників "української школи" в польській літературі 1820–1890-х років" (науковий консультант - доктор історичних наук, професор О.В. Добржанський, офіційні опоненти - доктори історичних наук, професори О.П. Григоренко, Л.О. Зашкільняк, Ю.І. Макар).

Обидві дисертації виконані на стику історії та філології, де автор розглядає діяльність і творчість відомих учених, прозаїків, поетів України і Польщі ХІХ – початку ХХ ст., які своїм життям та творами були пов'язані з Поділлям, Волинню і Київщиною, а також висвітлювали розвиток краєзнавчого руху, регіональну історію України в наукових працях та художній літературі. Захист докторської дисертації С.Е. Баженовою викликав широкий науковий резонанс. Актуальність теми підсилювалася тим, що діяльність „української школи" у польській літературі зацікавлювала в основному українських, російських і польських літературознавців ХІХ – початку ХХІ ст., але, по суті, випала з поля зору історичної науки, що заклало своєрідну „білу пляму" і поставила її обабіч вивчення одного з важливих



аспектів українсько-польських стосунків XIX ст. Важливо те, що польські літератори-україністи широко зверталися в своїй творчості до різних періодів історії України, використовували українську етнологію, фольклористику, краєзнавство, джерела, подавали власну інтерпретацію описуваних і зображуваних подій, які потребують оцінки сучасної української історіографії. Цими дослідженнями Стефанія Едуардівна Баженова започаткувала новий науковий напрям у розвитку вітчизняної історичної науки.

У травні 2012 р. Стефанія Едуардівна прийняла запрошення ректорату Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка і, таким чином, розпочала третій етап своєї життєдіяльності. Спочатку працювала на посаді професора кафедри туризму та економічної теорії, з 2015 р. – завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи економічного факультету. Вона викладає навчальні дисципліни «Історія туризму», «Туристичне країнознавство», «Світова культура і мистецтво», «Туризмологія», «Філософія туризму», «Екскурсологія», «Туроперейтинг», «Технологія туристичної діяльності», «Кулінарна етнологія» на відділенні туризму економічного факультету, є керівником виробничої практики. З туристично-навчальною метою разом зі студентами багато мандрує по Україні та європейськими країнами, особисто відвідала Польщу, Чехію, Грецію, Італію, Іспанію, Францію, Англію, Німеччину, Норвегію, Швецію, Данію, Румунію, Болгарію, Туреччину, Мальту, Туніс, Єгипет та інші зарубіжні країни й накопичений досвід, знання про ці країни передає своїм студентам і магістрантам. Стефанія Едуардівна керує написанням студентами-бакалаврами і магістрантами дипломних робіт, багато працює над удосконаленням навчального-методичного забезпечення дисциплін, що викладаються, зміцненням навчально-матеріальної бази напрямку туризму та готельно-ресторанної справи, створила на факультеті три навчально-наукові лабораторії з цих спеціальностей.

Наукову діяльність доктора історичних наук, професора С. Е. Баженової засвідчує перелік її наукових праць, яких містить понад 180 назв публікацій, у тому числі 12 монографій і книг, 5 навчальних посібників. Багато з них стали класичним надбанням української історичної науки. Науковий авторитет професора С. Е. Баженової стрімко зростає з роками напруженої праці. Значний науковий резонанс наукової спільноти викликали монографії: «Юзеф Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість» (2001); «Юзеф Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість». Видання 2-е, доповнене (2002); «Юліуш Словацький і Україна» (2004); «На шляху реалізму. Історія України у творчості представників "української школи" в польській літературі 40-90-х років ХІХ ст.» (2006); «Від романтизму до реалізму. "Українська школа" в польській літературі 20-90-х років ХІХ ст.: етапи діяльності, історія України в творчості її представників» (2009); «Ю.І. Крашевський і Україна» (2012), «Юзеф Ролле і Україна» (2016), співавтор книг «Україна Тараса Шевченка» (Харків, 2014), «Хмельниччина туристична: історико-культурні, природно-географічні та економічні аспекти» (т. 1-2, 2015–2017) та ін. На ці монографії і книги з'явилися схвальні рецензії в багатьох авторитетних виданнях.

Доктор історичних наук, професор С. Е. Баженова стала бажаним доповідачем на вітчизняних і міжнародних наукових конференціях, сама є серед організаторів відомих на всю Україну і зарубіжжя Х – ХІV Подільських наукових історико-краєзнавчих конференцій (1995–2014), всеукраїнських наукових симпозіумів «Туризм ХХІ століття: реалії, виклики, перспективи» (Кам'янець-Подільський, 2014, 2016) та чимало ін. Упродовж багатьох років Стефанія Едуардівна підтримує тісні ділові контакти з такими відомими вітчизняними істориками, як В. Смолієм, П. Толочком, О. Реєнтом, С. Гальчаком, В. Даниленком, О. Добржанським, В. Ричкою, Л. Зашкільняком, В. Ботушанським, П. Брицьким та чимало іншими.

Для Стефанії Едуардівни також притаманний талант письменниці. Її перу, що виступає під псевдонімом Софія Грабовська, належать опубліковані пригодницько-фантастичні повість «Портрет «Невідомого в чорному» (2002),

оповідання «Таємниці Новопланівського мосту» (2001), «Примарний міст» (2005) та інші, які створені за мотивами таємниць, легенд і міфів в історії міста Кам'янця-Подільського та Середнього Подністров'я. Ці твори викликали хвилю схвальних відгуків читачів.

Держава високо оцінила наукові заслуги своєї славної дочки. В її сімейному архіві серед численних нагород зберігаються особливо дорогі для неї диплом лауреата регіональної Премії «Скарби Болохівської землі» (2011 р.), Почесні грамоти Міністерства культури України, Інституту історії України НАН України, обласної і Кам'янець-Подільської міської Рад, дирекції Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника, ректорату Національного університету імені Івана Огієнка тощо. Стефанія Едуардівна обрана академіком Академії наук вищої освіти України (2016), удостоєна звання «Почесний краєзнавець України» (2014), є членом Національної спілки краєзнавців України, дійсним членом Центру дослідження історії України Інституту історії України. Її заслуги належно оцінені у нарисі, вміщеному у п'ятому томі київського представницького видання «Успішна жінка України» (2015).

У Стефанії Едуардівни гарна сім'я, яка сприяє повному розкриттю фізичного здоров'я і морального стану. Вірним і надійним супутником впродовж кількох десятиріч є чоловік Лев Васильович Баженов. Ось вже 45 років живуть у повній гармонії, в мирі і злагоді. З плином літ, в бурхливому життєвому морі, за суєтою суєт вони не розгубили своїх почуттів. Добрими і щирими людьми виростило подружжя Баженових своїх дітей. Син Олександр Львович і дочка Валентина Львівна кандидати історичних наук, доценти, докторанти. Кандидатом історичних наук, доцентом є і зять Андрій. Син Олександр вже закінчив докторантуру, дочка Валентина незабаром також це здійснить. Особливо радують подружжя Баженових онуки – Саша, Максимко, Софійка, Андрійко та Аліса. У колі цієї потужної родини завжди на першому місці вшанування пам'яті Василя Миколайовича Баженова та всіх своїх батьків і матерів.

У таких людей, як професор С. Е. Баженова, життєвий принцип: якщо штурмувати, то лише вершини, якщо ставити завдання, то лише реальні і неодмінно домагатися їх виконання. Високий професіоналізм, наукове сумління і принциповість, чітка громадянська позиція, вимогливість у поєднанні зі щирістю і доброзичливістю притягують до неї як колег, так і студентську молодь.

## *Очима друзів і колег*

### **АРХЕОЛОГІЧНА СТЕЗЯ СТЕФАНІЇ НІЗЕВИЧ–БАЖЕНОВОЇ.**

У 1965 році історико-філологічний факультет Кам'янець-Подільського педінституту поповнився новим набором. На історичний відділ прийшло 50 першокурсників. Серед більшості студентів з виробничим стажем, яким надавалася перевага при вступі у вуз, була невелика група випускників, тих хто тільки отримали атестати про середню освіту. Серед них виявилася юна і тендітна Стефанія Едуардівна Нізевич, яка вже з перших місяців навчання виявила інтерес до такого предмету як археологія. На це звернув увагу І.С.Винокур, який викладав цю дисципліну на факультеті. Будучи відданим археології, він залучав до цієї справи здібних молодих людей. Так Стефанія надовго пов'язала своє життя із загадковою наукою, яка відкривала шлях до вивчення потаємних сторінок найдавнішої історії людства.

Спочатку була робота в студентському гуртку, де розглядалися різні питання теорії та методики археологічних досліджень, камеральної обробки матеріалів тощо. Своє перше польове «хрещення» дівчина пройшла влітку 1966 року під час розкопок пам'яток черняхівської культури II – V ст. на околиці с. Ружичанка Хмельницького району. Тут вже все було насправді. З одного боку, студентського табору велися роботи на поселенні, з другого – на могильнику. Тому подих півтора тисячолітньої давнини, в прямому і в переносному смислі слова, був присутній повсюди, носився в повітрі, ходив слідом. Стефа з трепетом брала в руки робочі інструменти і спритно розчищала культурні нашарування. І кожен рух пензля відкривав частинку забутого минулого. В уяві вимальовувалися реальні картини буття слов'ян першої половини I тис н.е., оживали живі образи далеких предків.

Розкопки дали багатючий матеріал для осмислення соціально-економічного і культурного розвитку черняхівських племен Поділля. Ця тема була предметом вивчення молодого дослідниці протягом тривалого часу. Вона регулярно виступає на гуртку з доповідями, що стосувалися багатьох проблем черняхівської культури, бере участь у місцевих, республіканських і всесоюзних та міжнародних наукових конференціях з археології.

Вже на другому курсі Стефанія Едуардівна представляла наш педінститут на XIII Всесоюзній археологічній студентській конференції у Москві. Інститутська багатотиражка «Радянський студент» з цього приводу писала «Її доповідь «Розкопки черняхівського поселення біля с. Ружичанка у 1966 році» викликала жвавий інтерес у слухачів. Доповідач впевнено розповідала про літні археологічні дослідження. Вона член цієї експедиції, безпосередньо брала участь у дослідженнях. Потім – довгі місяці опрацювання монографічної літератури, довгі пошуки істини. Слухачі тепло зустріли цю доповідь. Однак не обійшлося і без дискусій. Були також і критичні зауваження. Студентка із знанням справи вела дискусію, відповідала на поставлені перед нею запитання».

Запам'яталася Міжнародна студентська конференція у березні 1968 року у Москві, яка була досить представницькою. Це була вже четверта поїздка наших студентів у столицю СРСР. Ми, четверо студентів із Кам'янця, могли поспілкуватися із однокашниками багатьох вишів нашої країни, а й встановити контакти з молодими науковцями Берліна, Будапешта, Праги, Софії та ін. Конференція проходила на кафедрі археології історичного факультету МДУ ім. М.В.Ломоносова. Доповідь С. Нізевич «Ружичанський могильник» в обговоренні була високо оцінена присутніми і схвалена оплесками.

Творчий доробок Стефанії був би неможливим, якби не щорічна її участь у роботі археологічної експедиції педінституту на теренах Поділля. Після Ружичанки розкопки продовжилися на черняхівському могильнику і поселенні у с. Устя, багатошаровому ранньослов'янському селищі у Бакоті

Кам'янець-Подільського району, ранньослов'янському поселенні V – VII ст.н.е. біля с. Мархлівка (Городок) Городоцького району та ін.

Коли закінчувалися стаціонарні дослідження пам'яток, розпочиналися сезонні розвідки археологічних об'єктів у басейні річок Дністер, Збруч, Смотрич. Такі заходи ретельно готувалися і тривали по кілька тижнів. Пригадую, як ми із Стефанією Едуардівною і ще трьома істориками на чолі з Іоном Винокуром проводили розвідку по річці Жванчик у 1970 році. Тоді, щоб полегшити собі життя, зуміли найняти вантажний автомобіль у школі ДОСААФ, що мав простору кабінку, в якій легко поміщалося 6-7 чоловік, і кузов, де складали експедиційне спорядження. Автомобіль серйозно допомагав. Всі вантажі залишалися на ньому і з собою в поле ми обрали лише необхідне. Ця розвідка багато чому навчила. За 14 днів пройдено вздовж і впоперек десятки кілометрів прибережної частини обох боків р.Жванчик від селища Закупна до Оринина. Результати всіх здивували. Виявилось, що басейн річки густо насичений старожитностями різних епох. Вони трапляються ледь не на кожному кілометрі. Найчастіші зустрічалися трипільські, ранньоскіфські, черняхівські та ранньослов'янські поселення. Розвідка показала, що Подільська земля таїть в собі колосальну інформацію про нашу давню історію, інформацію, яку не може забезпечити ніяке інше джерело. Стало також зрозуміло, що цю джерельну базу ми поступово втрачаємо. Багато пам'яток руйнується в силу різних причин і нагальною є потреба їхньої збереженості і вивчення.

В експедиціях Стефанія бралась за все, виконувала немало такого, за що міг взятися далеко не кожен. Наприклад, під час перебування експедиції в с. Устя потрібно було часто в господарських потребах відвідувати село Вороновицю, що на правому березі Дністра. Дністер річка повноводна, швидка. В одному місці її глибина була меншою ніж в інших – і дорівнювала близько півтора метра, ширина кілька сотень метрів. Смільчаки, і Стефанія першою, могли долати перешкоду щоденно, доставляючи у табір продукти, останні новини і т.п. Завжди була дотепною, любила розіграші, жарти, веселі

витівки. Ну, наприклад, могла начеркати кілька слів давньоруським уставом на черепку і непомітно підкинути його туди, де проходила розчистка. Підробку не завжди можна було швидко розпізнати і це нерідко озадачувало керівника.

Підсумки наукової творчості Стефанії Едуардівни за роки навчання були підведені у дипломній роботі «Поховальний обряд черняхівських племен». Дослідження базувалося на нових результатах, отриманих при розкопках останніх років. На той час ця проблема була мало розроблена і дипломниця запропонувала свої аргументи на користь вирішення ряду дискусійних питань. Державна комісія відзначила актуальність теми, досить вдалий, оригінальний підхід автора до інтерпретації зібраних матеріалів і оцінила працю на «відмінно».

Після закінчення навчання здібну випускницю закріпив директор Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника Г.М.Хотюн і запросив на посаду наукового співробітника. В музеї Стефанія Едуардівна, серед іншого, намагалася займатися і археологією. Потрібно було готувати експозицію, привести в порядок фонди, описати експонати і т.ін. І при всьому тому, будучи максимально завантаженою, вона зуміла організувати власну експедицію у 1982 та 1983 рр., яка вела розкопки Глибівського городища IX – XI ст. епохи Київської Русі у Новоушицькому районі. Враховуючи те, що давньоруські пам'ятки Дністровського Правобережжя вивчені вкрай погано, дослідження у Глибівці виявилися вкрай необхідні. Було досліджено систему оборонних споруд, вивчено характер культурних пластів. Встановлено, що на городищі перебував військовий гарнізон і воно мало важливе значення для захисту навколишніх поселень від ворожих нападів, яких тоді не бракувало. Пам'ятка була спалена наприкінці XI ст. Результатами цих розкопок стали публікації Стефанії Едуардівни «Урочище димів», «До питання про історію заселення Поділля в IX – XI ст.», «Особливості давньоруської кераміки Поділля» та ін. А здобуті експедицією старожитності, які зберігаються у фондах Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника, й сьогодні



послугуються археологами і краєзнавцями, що досліджують давньоруське Середнє Подністрів'я.

Згодом Стефанія Едуардівна змінила наукові пріоритети. Вона очолила музей, появилися нові проблеми і турботи. Поте вона знаходила час, щоб здійснити археолого-архітектурні дослідження руїн Іоанно-Предтечинської церкви, вірменського Свято-Миколаївського собору, що в Старому місті Кам'янця, здійснювати археологічні обстеження і роботи на території фортеці, споряджати археологічні експедиції музейних працівників у різні куточки Хмельниччини...

Доля розпорядилася так, що ми втратили обдарованого археолога, а в заміну отримали можливо ще кращого вченого-історика.

**А.Ф.Гуцал**

доцент кафедри архівознавства,  
спеціальних та правничих дисциплін  
Національного університету  
імені Івана Огієнка

## **ШАНОВНОМУ ПРОФЕСОРУ, ЧАРІВНІЙ ЖІНЦІ**

Для мене Стафанія Едуардівна – це, насамперед, успішна людина. Протягом життя вона спромоглася зробити дві кар'єри: директора Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника (перлини національного масштабу) та викладача, професора Національного університету імені Івана Огієнка. Такі сходинки на життєвому шляху будь-якої людини викликають відчуття щирої поваги. Стефанія Баженова зробила це послідовно і поступово. Їй вистачило сили, розуму, часу, працелюбності, віри і мужності.

Вона успішна (і щаслива, на моє переконання) людина тому, що в неї чудова сім'я. Навколо неї – розумні, гарні, організовані люди, які вміють

працювати і відпочивати, які цінують один одного та допомагають усім, хто біля них.

Вона багато бачила, багато читала, багато написала, багато встигла і має безліч планів. Вона відома, про неї чимало інформації в Інтернеті. Професор Баженова вирізняється широтою наукового пошуку, це справжній вчений – енциклопедист. Вона людина, яка чудово розуміється на археології, історії, мистецтві, культурології, музейні справи, туризмі, краєзнавстві, літературі, філології. Це якраз той приклад поєднання чудової зовнішності і потужного інтелекту, перед яким схиляли голови чоловіки, який зажди бентежив їх і надихав на життя та подвиги.

Вперше я мав честь познайомитись зі Стефанією Едуардівною в студентські роки. Часом на історичному факультеті можна було побачити вродливу привітну жінку з довгим волоссям чудового кольору стиглої пшениці. Тоді серед студентського братства рознеслась звістка, що та жінка – дружина Лева Васильовича Баженова, нашого викладача, декана, шановного професора. А з'явилася вона на факультеті тому, що тут діє якась наукова установа, яка досліджує Поділля.

Дійсно, першого червня 1995 р. почала роботу науково-краєзнавча установа Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, заснована в приміщенні історичного факультету тодішнього Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в Старому місті (перший поверх навчального корпусу, кімната № 11).

Біля витоків заснування науково-дослідної установи, окрім Л.В. Баженова, А.О. Копилова, А.Г. Філінюка, О.М. Завальнюка, М.Б. Петрова, М.Г. Кукурудзяка, І.С. Винокура, також стояла С.Е. Баженова. Вона не лише з перших днів існування Центру приєдналася до його роботи (до 2001 р. організація діяла на громадських засадах), але й часто витрачала власні кошти для потреб наукової та організаційної роботи. У вересні 1995 р. на власній базі установа організувала і провела свій перший Всеукраїнський науковий симпозіум «Поділля і Волинь у контексті історії українського

національного відродження», присвячений 400-річчю від дня народження Богдана Хмельницького. У його роботі взяли участь 115 науковців і краєзнавців. Стефанія Баженова ввійшла до складу оргкомітету, керувала роботою наукової секції, виголосила кілька доповідей, а потім допомогла за кошти історичного музею-заповідника видати однойменний збірник матеріалів цього зібрання обсягом 193 друкованих аркушів.

Звільнившись з посади директора за власним бажанням, Стефанія Едуардівна в 1997 р. прийшла працювати на громадських засадах у Центр дослідження історії Поділля і взяла саму активну участь в його розбудові, у створенні його осередків на Хмельниччині й Вінниччині. Водночас вона обрала тему дисертаційного дослідження «Юзеф Антоній Ролле в громадському, науковому та просвітницькому житті Правобережної України другої половини ХІХ ст.» під науковим керівництвом завідувача кафедри історії України, професора Миколи Петрова. Впродовж 1997 – початку 2001 рр. Стефанія Баженова встигла опрацювати документи державних архівів і бібліотек Києва, Вінниці, Хмельницького, Львова, Польщі, виступити з доповідями на низці міжнародних і всеукраїнських конференцій, опублікувати два десятка наукових статей у різних виданнях та завершити текст дисертації. Її наполегливість і працьовитість просто вражала.

2001 року сталася знаменна подія – Центр перетворився з громадсько-наукової установи, яка діяла, фактично, за рахунок невеликої групи науковців-ентузіастів, в державно-наукову установу з фінансуванням з обласного бюджету та спонсорів.

Саме з цим періодом пов'язане формування і розквіт Стефанії Едуардівни як науковця. В червні того ж таки року вона захищає кандидатську дисертацію і водночас членам спеціалізованої вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича вручас видану монографію «Юзеф Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість» (2001), яка підсилила наукове значення дисертаційної роботи. Отже, з травня цього року вона стала працювати на штатній посаді наукового співробітника,

з 2003 р. – старшого, з 2010 р. – провідного наукового співробітника Центру дослідження історії Поділля. Серед її обов'язків – завідування відділом культурології Поділля, редагування науково-краєзнавчих збірників «Хмельниччина : Дивокрай» (2004–2009) та «Краєзнавець Хмельниччини» (з 2009 р. й до нині), підготовка «Зводу пам'яток історії та культури України», бібліографічна та археографічна робота в галузі поділлязнавства, науково-дослідна та організаційна діяльність.

Робота в названій установі успішно поєднувалася з науковим пошуком. Про це свідчить черговий життєвий здобуток шановної Стефанії Едуардівни. З 2002 по 2009 роки вона напружено працювала над темою докторської дисертації, опублікувала в її руслі три монографії, понад 40 наукових статей. В лютому 2010 р. у спеціалізованій вченій раді Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича вона блискуче захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук на тему «Проблеми історії та культури України в історико-краєзнавчих і художніх творах представників «української школи» в польській літературі». Я мав нагоду бути присутнім на захисті. Об'єктивна чернівецька рада була буквально захоплена виступом, участю в дискусіях здобувачки з Кам'янця. Пам'ятаю, один з членів високошановного зібрання, професор В.М. Ботушанський, зауважив з цього приводу, що таке дослідження, на перетині історії і літературознавства, могло з'явитися лише в Кам'янці-Подільському, де в період Української революції початку ХХ ст. у складі новоствореного місцевого університету діяв якраз історико-філологічний факультет. Ніби на підтвердження його слів здобувачка протягом захисту декілька разів цитувала польських поетів, додавши до сухої науки частку прекрасного і вічного. Як з'ясувалося, докторська дисертація та монографії Стефанії Баженової відкрили новий шлях у сучасній історичній науці в дослідженні українсько-польських культурних зв'язків у ХІХ столітті.

Так сталося, що мені пощастило працювати зі Стефанією Едуардівною в Центрі дослідження історії Поділля. Ця організація, взагалі, була нетиповою

для України, вона просто випереджала свій час. За умов перманентної економічної скрути в нашій державі знайти кошти для фінансування краєзнавчої організації видається справою дивовижною. Подібні установи, зазвичай, працюють при університетах у розвинутих країнах Західної Європи та Північної Америки. Як вдалося створити щось аналогічне в нас, скільки зусиль та праці то вартувало, знають, мабуть, лише двоє з потужного наукового тандему Баженових – Лев Васильович та Стефанія Едуардівна. Займатися цікавою, творчою, захоплюючою справою і ще отримувати за це гроші зовсім не властиво нашим реаліям. Власне, через це Центр, як державно-наукова установа, проіснував лише з 2001 до 2012 роки і знову перетворився на громадську організацію.

Добрі і теплі почуття огортають при згадці про роботу в Центрі дослідження Поділля. В організації завжди панувала доброзичлива, творча, невимушена атмосфера. Невеликий, але згуртований колектив установи, в складі Л.В. Баженова (директора), І.В. Рибачака, С.Е. Баженової, В.С. Прокопчука, А.О. Михайлика, Т.С. Ведрук виявляв максимум ініціативності і зацікавленості в роботі, всіляко сприяв позитивному іміджу Центру. Однак, я особисто, коли мова йде про цю організацію, згадую саме Стефанію Едуардівну. Завжди з олівцем, або ручкою в руці, завжди заглиблену в папери. Вичитуючи чергову статтю, науковий збірник чи книгу, вона завжди знаходила час для спілкування, вміла вислухати, дати пораду, розповісти щось цікаве, врешті, просто гарно пожартувати, створити затишок.

Так сталося, що протягом декількох років я поєднував працю наукового співробітника Центру з роботою водія установи. Раз на місяць невеликий екіпаж у складі Лева та Стефанії Баженових, мене (у якості водія) і, деколи, Івана Васильовича Рибачака, відвідували Хмельницький на різні наради. В цьому місті діяв Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, на базі якого і працювала наша краєзнавча установа. Я завжди з нетерпінням чекав на таку поїздку. Рідні подільські краєвиди, що неспішно змінюються під тихий рокіт мотору, невимушена цікава бесіда в

гарній компанії, відчуття приналежності до чогось доброго і значного – саме таким запам'яталися для мене ці невеличкі подорожі.

Щирі, дружні стосунки між працівниками витримали перевірку часом, вони продовжуються й досі, надихаючи на життя та творчу працю.

Дорога Стефанія Едуардівна! В канун Вашого ювілею дозвольте і мені приєднатися до потужного хору голосів, що лунають на Вашу честь. Хочу побажати Вам міцного здоров'я, любові, щастя, успіхів та везіння. А до того не завадить і грошенят. А ще здоров'я Вашим дітям, онукам і всій великій родині! Щоб завжди Вас оточували люди, які Вас розуміють, цінують та люблять! Щоб кожний день приносив Вам задоволення від життя, щоб у Вас вистачало часу на всі справи і починання! Здійснення всіх мрій! Божої ласки і благословення!

**А. О. Михайлик,**

кандидат історичних наук,  
доцент Подільського державного  
аграрно-технічного університету

*В інтернет-просторі прийнято - свої власні думки і переконання підкреслювати аббревіатурою ІМХО. Все, що написано нижче, викладено з намаганням об'єктивно згадати період життя в музеї за часів співпраці, а потім директорства Баженової Стефанії Едуардівни. Але, все ж таки, ці спогади є власним глибоким ІМХО.*

**СТЕФА...**

В історичний музей вона прийшла 22-річною по закінченні істфаку місцевого педінституту. Перше враження – синьоока красуня, стильно підстрижена, струнка, в модній коротенькій сукні. Гонорова. Нагадувала

француженку. На той час директором був Григорій Миколайович Хотюн. Вимогливий, строгий, старого гартування директор, який був фахівцем високого класу. Такого ж, високої якості, результату він очікував і від музейних працівників. І Стефа, вчорашня студентка, дуже швидко почала видавати такий результат.

У пересічних людей існує думка, що музей – це таке тихе, спокійне, покрите пилом та патиною місце роботи для сивочолих науковців та дам пост бальзаківського віку. Насправді, в першу чергу, це робота з людьми, які приходять в музей доторкнутись до історії. Тисячі і тисячі туристів щороку відвідують музей і кожному потрібно приділити увагу, віддати частку своєї душі. А ще, це – наукова діяльність, археологічні експедиції, експедиції по експонати, пересувні виставки, відрядження в інші музеї для обміну досвідом та ще багато іншої цікавої роботи. І як в кожній роботі, є поняття сумісності з нею. Буває, що людина, попрацювавши певний період, розуміє – не моє, і йде шукати іншу роботу. У випадку зі Стефою трапилося рівно навпаки. За що би вона не бралася, наполегливо, з ентузіазмом – все давало яскравий результат. У науковій діяльності стало в нагоді знання польської мови – так Стефа змогла озвучити старі історичні польські книги з музейної бібліотеки, котрі тривалий час ніхто не брав у руки. З археологічних експедицій, що тривали тижнями, Стефа поверталася стомленою, але з посмішкою на засмаглому обличчі – з'їздила не дарма, і результат її археологічних пошуків ляже в її можливу в майбутньому дисертацію.

Стефа працювала за принципом – або робити щось добре, якісно, на високому фаховому рівні, або не робити взагалі. До речі, цей її підхід до справи щораз викликав невдоволення директора. Але, не боячись авторитетів, Стефа вступала в суперечку з ним на музейних нарадах, відстоюючи свою думку. Як сперечалася і на конференціях з маститими науковцями з приводу історичного факту чи відкопаного черепка. Наполегливість у роботі, відданість їй, відповідальність за результат дозволили молодому науковцю Баженовій Стефі зробити швидку кар'єру –

після шести років роботи науковим працівником вона стала завідувачем відділу дореволюційної історії. А через неповне десятиріччя, в 1984-му очолила Кам'янець-Подільський історичний музей-заповідник.

Ооо! В музеї настали цікаві часи! Молодий директор Стефанія Едуардівна, своя, з колективу, як ніхто зі сторони, знала колектив і можливості працівників. Як колись від себе, так тепер від підлеглих вимагала якісного результату роботи. Вона постійно підштовхувала молодих працівників, спонукала до активної наукової діяльності. Стефанія Едуардівна неодноразово говорила нам: «Їдьте, дивіться, шукайте, не сидіть на місці!». І ми їхали – в Київ і Львів, Одесу і Ленінград, екзотичний Ташкент, Чернівці і Хмельницький, в далеку Прибалтику. І навіть за кордон – в Польщу та Болгарію. З виставками, на конференції, в архіви, і просто до колег – у різні музеї. І ми - дивилися, шукали, переймали досвід і ділилися своїм, привозили експонати, вчилися.

Одночасно Баженова Стефа не припиняла і своєї наукової діяльності – писала статті, приймала участь у конференціях, їздила у відрядження. Це був директор з когорти молодого, креативного, сучасного покоління. Ентузіастична, емоційна, вимоглива, і – владна, авторитарна. Вимагала дисципліну, порядок у відділах. Запам'ятався випадок з одним з працівників. Без відома адміністрації він дав інтерв'ю одному з каналів телебачення. Стефанія Едуардівна без лишнього скандалу, без принизливих образливих слів, просто йому сказала : «Заяву на звільнення мені на стіл». А працівник, до речі, був одним із кращих.

У 90-их, в час перебудови, музейний колектив під керівництвом Баженової Стефанії робив сміливі кроки по висвітленню «заборонених» тем – сталінських репресій, голодомору 1932–1933 років, подій Другої світової війни, політичних дисидентів. Досліджені матеріали лягли в основу дисертацій окремих музейних працівників, лекцій та майбутньої експозиції, що була створена вже при наступному директорі Л.П. Станіславській.



Великим досягненням директора Баженової Стефанії Едуардівни стало створення в 1990 році першого в області етнографічного музею Поділля, з незрозумілих причин названого тоді виставкою. П'ять великих залів пристінного корпусу фортеці мовою експонатів розповідали про життя-буття подолян. У вітринах були виставлені речі, що поступили у фондосховище ще при Юхимі Сіцинському в кінці XIX ст. – одяг та побутові речі, старі книги, посуд, ікони, писанки, рушники, прикраси. Відвідувач, що переступав поріг, поринав в українську казку під назвою «Свята та обряди подолян». Цей музей став на часі, бо з отриманням Незалежності України, зростає національна свідомість українців, а з нею і інтерес до коренів та витоків українського народу. Музей водночас став популярним та відвідуваним, на його основі проводилися різні заходи, читали уроки та лекції.

Слід сказати, що і нині, турист, що приїздить до міста, в першу чергу бажає побачити автентичну архітектуру та етнографічний музей, скуштувати національну кухню, придбати сувенір роботи місцевих майстрів. На жаль, музей етнографії був закритий у 2008 році і в Кам'янці-Подільському досі подібного немає.

Останні роки директорства Баженової Стефанії Едуардівни були нелегкими. Змінилася влада, керівні відділи міськвиконкому очолили особи, далекі від розуміння ролі музею для суспільства. На музей посипалися вказівки згори, часом суперечливі одні для одних. Для початку примусили зрізати всі дерева, що росли на території замку. Зрізали. Далі було вказано вищипати весь трав'яний настил замку. А далі посипалося – поставити продуктовий кіоск в замку. Забрати. Перенести касу в інше місце. Не переносити. Безконечні перевірки від КРУ, податкової, центральної бухгалтерії, міліції, міськвиконкому, обласних контролюючих органів! А ще анонімки, в яких брудом обливалася і Баженова і члени колективу. Колектив музею лихоманило разом з директором. І це на тлі важкого періоду історії держави, коли заробітна плата затримувалася місяцями, коли скорочувалися

штати, коли за придбання простого олівця треба було кланятися по кабінетах. Коли подібні установи навіть припиняли своє існування.

Стефанія Едуардівна зробила титанічні зусилля – зберегла музей. Зберегла потужний працездатний колектив.

А сама, врешті-решт, 1996 року написала заяву на звільнення.

Важко сказати, якою була та, остання крапля такого вчинку. Але, період директорства Баженової Стефанії Едуардівни 1984–1996 рр. став для музею однією з найяскравіших сторінок.

**Тетяна Михайлівна Карпова,**

музейний доглядач, екскурсовод, молодший

науковий працівник, старший науковий працівник,

заступник директора Кам'янець-Подільського

державного історичного музею-заповідника

## **На життєвих перехрестях**

У кожного своя доля і свій шлях... Однак життя вимірюється не тільки роками і справами, а й тисячами, можливо десятками тисяч зустрічей, контактів, які залишають певний відбиток у пам'яті, свідомості, а інколи й долі людини. Такими пам'ятними, благодатними і, сподіваюсь, взаємодоповнюючими стали мої контакти, а точніше — взаємодія з Левом Васильовичем і Стефанією Едуардівною Баженовими в царині освіти, науки і краєзнавства. Співпраця з Л.В. Баженовим знайшла відображення у багатьох публікаціях, плідно позначилась на підготовці наукових кадрів, проведенні низки наукових форумів, засідань президії, пленумів,

конференцій обласної організації Національної спілки краєзнавців України тощо. Але сьогодні мова про ювілярку Стефанію Едуардівну.

Запам'яталась вона ще з студентських років, адже вчилися на одному факультеті Кам'янець – Подільського державного педагогічного інституту тоді ще імені В.П. Затонського. Випускники мого курсу були останніми, хто отримав одразу дві спеціальності — історика і філолога, а Стефанія Едуардівна і її однокашники стали вже «чистими» істориками. Мій досвід учителя, директора й впродовж двадцяти років начальника районного відділу освіти засвідчив, що в школі сполучали ці дві спеціальності одиниці. Тому їх роз'єднання мало сенс, окремо філологи і історики отримували більш ґрунтовні знання. Ми, старшокурсники, з великим інтересом спостерігали за змінами, які відбувалися в навчальному процесі істориків (вивчення нових дисциплін, підготовка курсових робіт, археологічна, музейна практика тощо), а також за молодшими колегами, з якими заприятелювали, а деякими здружились на довгі роки. Треба сказати, що той курс дав Україні багатьох знаних науковців. Кидалась у вічі різниця між складом наших груп, де переважали дівчата, і наступниками, де, навпаки, переважали хлопці. Не помітити Стефанію було не можливо, ще й тому, що була вона красивою дівчиною, енергійною, організатором різних справ у групі та на курсі, поговорювали, дружила з головою студентського наукового товариства Левом Баженовим. Однак познайомитись тоді з нею не довелось.

У 80-х – на початку 90-х все частіше на сторінках преси, наукових видань почали з'являтися повідомлення про музейні інновації в Кам'янці - Подільському, які запроваджувала директор С.Е. Баженова, успішні археологічні розкопки під її керівництвом, наукову конференцію «Музей і Поділля», яку в травні 1990 року присвятили 100-річчю Кам'янець – Подільського державного історичного музею – заповідника. Конференція і збірник, що вмістив 46 матеріалів, стали значним внеском у музеєзнавство та подільське краєзнавство.

Десь у середині 80-х вдався по допомогу до Стефанії Едуардівни. І знову ж таки — заочно. За моїм дорученням як голови оргкомітету по створенню Дунаєвського районного краєзнавчого музею завідуючий

відділом культури Д.В. Шевчук направив їй листа з проханням допомогти нам у формуванні тематико – експозиційного плану. Відповідь не забарилася – до справи за дорученням директора долучилися працівники музею – заповідника Валентина Соловей і Лідія Кучугура. Кам’янчани інформували, що на етапі погодження робочого, а згодом і остаточного варіанта плану директор брала зацікавлену участь. Власне, у тому, що в перших числах листопада 1986 року краєзнавчий музей в Дунаївцях був відкритий, є певний внесок Стефанії Едуардівни. За це їй та названим колегам і сьогодні складаю щирю вдячність від дунаївчан.

З горбачовською перебудовою і гласністю, появою раніш невідомих джерел, а отже – подій, фактів, почалася переоцінка надбань радянської історіографії, музейний пошук. Найперше, були демонтовані експозиції, що відображали радянську добу, бо саме вони зазнали потужного ідеологічного впливу, замовчували або фальсифікували історичну правду. Партійний класовий підхід наклав негативний відбиток і на музейне відображення інших періодів. Оскільки затягувався в часі сам процес дослідження минулого, поставало питання, що робити. З ініціативи Стефанії Едуардівни на досить високому мистецькому рівні анфілада музейних кімнат у фортеці була присвячена етнографії, традиціям та обрядам Подільського краю, власне – народознавчій тематиці, яка мала потужний світоглядний заряд. На відкритті цих експозицій випало побувати і мені, поспілкуватись з Стефанією Едуардівною, вияснити, як визріла концепція музейної перебудови, які її перспективи.

Став я свідком і в певній мірі співучасником стрімкого наукового злету ювілярки. Після того, як 1 червня 1995 року в Кам’янець – Подільському державному педінституті під егідою Інституту історії України НАН України постав Центр дослідження історії Поділля на чолі з доктором історичних наук, професором Л.В. Баженовим, ми тісно співпрацювали в ньому спочатку як дійсні члени, а згодом і як штатні наукові співробітники, очолювали дослідницькі сектори. Нас об’єднувала не тільки праця в Центрі, а

й палке бажання прислужитися Клію на ниві регіонаознавства, дотичність наукових зацікавлень. На початку 90-х доля подарувала мені зустріч з головою відродженої 1990 року Всеукраїнської спілки краєзнавців академіком НАН України Петром Тимофійовичем Троньком, і він, на етапі розбудови нової краєзнавчої структури визначивши історію краєзнавчого руху, організаційно – методичний досвід попередників одним із важливих напрямів досліджень, запропонував вивчити історію краєзнавчого руху на Поділлі. Маючи конкретний науковий орієнтир і наукове керівництво з боку академіка, я з ентузіазмом взявся за роботу. Не обминув увагою внесок у вивчення і популяризацію подільської історії в другій половині ХІХ ст. лікаря за фахом й дослідника за покликанням Юзефа Ролле, опублікував кілька статей про нього та просторий сюжет у монографії, не знаючи, що Стефанія Едуардівна в цей час вже напрацьовувала джерельний матеріал для дисертаційного дослідження про його життя і науково – літературну діяльність. А коли прийшов час узагальнення матеріалу використала й мої публікації в історіографічному аналізі доробку попередників. Я радів вдалому вибору Стефанією Едуардівною предмета дослідження, з великим інтересом ознайомився з дисертаційною роботою «Юзеф Антоній Ролле в громадському, науковому і просвітницькому житті Правобережної України другої половини ХІХ ст.», дав відзив на автореферат дисертації і на її запрошення 7 червня 2001 року взяв участь у процедурі захисту, який відбувся в спецраді Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, у такий спосіб підтримавши здобувачку наукового ступеня. Захист був вдалим, дисертантка аргументовано відповіла на запитання членів спецради, зауваження опонентів та рецензентів автореферата, продемонструвавши не тільки знання теми, а й науковий рівень, що відповідав ступеню кандидата наук.

Маючи добру історичну підготовку, сильний характер і наполегливість у досягненні мети, а також досвідченого науковця поруч (я – про Лева Васильовича, вже доктора історичних наук, професора, члена спецради по

захисту докторських дисертацій у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, голову спецради в Кам'янець – Подільському національному університеті імені Івана Огієнка), вона на відміну від багатьох не зупинилася на досягнутому. Цікаво було спостерігати, як поетапно в контексті дослідницьких проблем Центру поділезнавства за наукового консультування відомого українського історика доктора історичних наук, професора О.В. Добржанського працювала вона над докторською дисертацією про українську школу в польській літературі ХІХ ст. Залучивши різноманітні джерела, у тому числі й польських архівів та бібліотек, вона не тільки відтворила процес становлення вказаної літературної школи, особливості діяльності, а й внесок кожного її учасника в дослідження й популяризацію історії України. На мене праця, яку напередодні її розгляду на засіданні кафедри історії України Кам'янець – Подільського національного університету імені Івана Огієнка читав, рецензував, справила позитивне враження. Висловивши низку порад, я запропонував кафедрі рекомендувати дисертацію до захисту. Виконана на стику двох наук – історії і літературознавства – вона викликала дискусію і під час захисту, який знову ж таки відбувався у ближчій до Хмельниччини спецраді Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Я був свідком, як Стефанія Едуардівна аргументовано відстоювала свою позицію, демонструючи глибоке знання предмету дослідження. Перемогла думка, що від такого погляду дисертантки на діяльність польських літераторів, які мали своє родинне коріння в Україні й звернулись до історії та історичних постатей України, виграла історична наука й отримали благодатне історичне тло для аналізу особливостей творчої лабораторії представників школи як українські, так і польські літературознавці. Спецрада одностайно проголосувала за присвоєння здобувачці наукового ступеня доктора історичних наук.

Подія, як на мене, виявилася неординарною. У родині науковців Баженових стало два доктори і три кандидати історичних наук – дочка

Валентина Львівна, син Олександр Львович, зять Андрій Борисович Задорожнюк, сформувалася своєрідна кафедра відомих українських істориків. І в той же час на Хмельниччині з'явилася перша і досі єдина жінка – доктор історичних наук. Я не тільки привітав Стефанію Едуардівну у перші хвилини після оголошення результатів таємного голосування, а й присвятив цьому унікальному явищу наукову доповідь «С.Е. Баженова – єдина на Хмельниччині жінка – доктор історичних наук», оголошену на всеукраїнській науковій конференції «Духовні витoki Поділля: жінки в історії краю», яка 1 березня 2012 року відбулася на базі Хмельницької гуманітарно – педагогічної академії.

Завідувачка кафедри Кам'янець – Подільського національного університету імені Івана Огієнка доктор історичних наук, професор С.Е. Баженова зустрічає свій ювілей сповнена сил, творчої наснаги і нових наукових та освітніх проектів.

***В. С. Прокопчук,***  
доктор історичних наук,  
професор,  
Заслужений працівник  
народної освіти України

## **ВЧИТЕЛЬ, НАСТАВНИК, КОЛЕГА: СЛОВО ПРО**

### **С. Е. БАЖЕНОВУ**

Мені пощастило – на своєму життєвому шляху я зустріла Стефанію Едуардівну. Вперше наші долі пересіклись у 2012 році, коли я прийшла

працювати на кафедрі управління персоналом та туризму Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. Свою педагогічну діяльність я розпочала, ведучи практичні заняття за Стефанією Едуардівною. Вона завжди мені допомагала, підтримувала, давала настанови, причому робила це досить мудро, щоб не образити мене. З того часу наші життєві шляхи з С. Е. Баженовою тісно переплелися. На сьогоднішній день я працюю під її керівництвом на кафедрі туризму та готельно-ресторанної справи.

Скажу чесно, працювати із Стефанією Едуардівною – комфортно. У сучасних умовах освіта переживає не найкращі часи, робочі моменти бувають самі різні, і, що важливо, в будь-якій ситуації наша завідувач кафедри не втрачає оптимізму та віри в те, що ми справимось з усіма труднощами. Цій рисі характеру – віри у власні сили та в те, що все буде добре, я намагаюсь навчитись у неї: вміти проявляти витримку, мудрість та йти до своєї мети, не зважаючи на різні життєві обставини. Вона завжди показує себе як відповідальний і демократичний керівник, перший порадник колег та студентів. У будь-який час можна зайти в лабораторію інноваційних технологій в туризмі та поспілкуватися із завідувачем кафедри туризму та готельно-ресторанної справи. Кожного Стефанія Едуардівна вислухає, підтримає та допоможе, причому в незалежності від статусу.

Стефанія Едуардівна реалізувала себе не лише як професіонал, науковець, фахівець своєї справи, але й як жінка, причому останньою роллю вона пишається значно більше ніж кар'єрними та науковими досягненнями. Вона стала берегинею в своїй родині. Варті захоплення любов, взаємоповага, взаєморозуміння, які панують у її сім'ї. Тут завжди відчуваєш себе затишно, тут тебе зрозуміють і підтримують. Звичайно, таку родину Стефанія Едуардівна має дякуючи підтримці свого чоловіка – Лева Васильовича, котрий теж є дуже доброю та мудрою людиною.

Достойними поваги людей вирости діти – Валентина та Олександр, підрастають онуки – втіха і надія Стефанії Едуардівни: Олександр, Максим, Софія, Андрій та Алісія-Елеонора.



Ваш ювілей, шановна Стефанія Едуардівна – це сонце в зеніті. То ж і далі живіть і творіть на цім світі. Щиро вітаю Вас з ювілеєм від усієї своєї сім'ї і присвячую такі слова:

На килимі життя

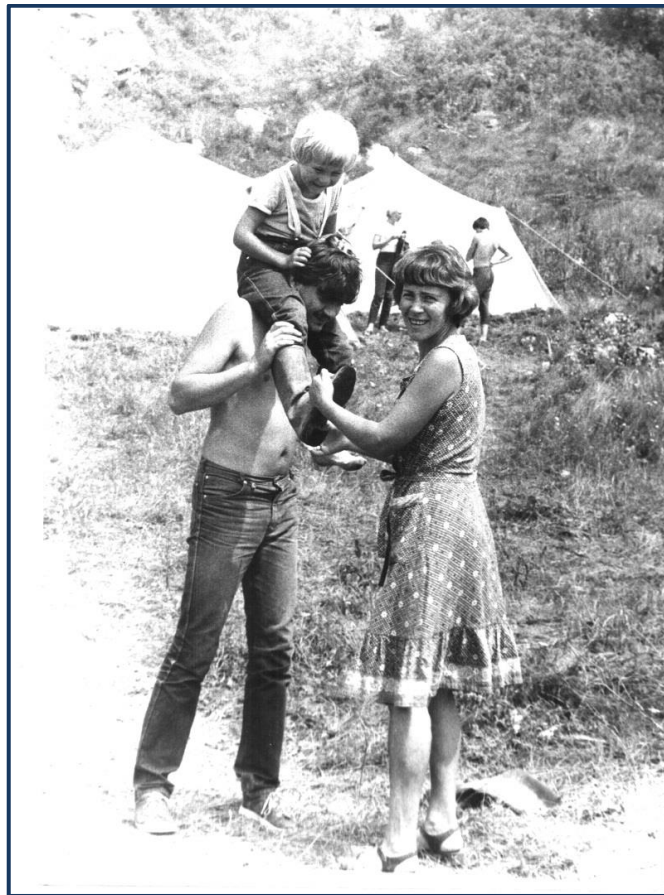
Розквітла ювілейна дата –  
Тож прийміть від нас щирих побажань багато:  
Достатку, добра, довголіття;  
У кожній справі хай завжди щастить;  
Вік щедрий, як калинове суцвіття,  
В любові, щасті вік прожить!  
Хай кожен день дарує радість  
Хай сонце світить Вам завжди,  
Роки ніколи Вас не старять,  
І не приносять у дім біди.  
Людської шани зичимо й тепла,  
Достатку, злагоди та дружби у родині,  
Щоб вся біда у безвість відійшла,  
А радість залишилася від нині!  
Життя Вам – довгі-довгі роки,  
Без сліз, без горя, без біди,  
Хай буде радість у вашім домі  
Сьогодні, завтра і завжди.

**Б.О. Опря,**

кандидат історичних наук, доцент  
кафедри туризму і готельно-ресторанної справи  
Національного університету імені Івана Огієнка



*Археологічна експедиція в с. Глибівка Ново-Ушицького району (1982р.)*



*В археологічній експедиції (1982 р.)*



*Афіни: Парфенон (1984р.)*



*Порт Мальти. Середземноморський круїз. (1984 р.)*





*Залишки Карфагену (1984р.)*



*Відкриття болгарської виставки в музеї (5.09.1987р.)*



*Болгарська делегація в Кам'яниці–Подільському (1987р.)*



*Екскурсія в Кам'янець-Подільській фортеці.*





*У складі делегації м. Кам'яця-Подільського у Болгарії. (1989р.)*



*Екскурсія з болгарами (1990р.)*



*50 років*



*З чоловіком та внуком Сашею (1998р.)*





*Після захисту кандидатської дисертації з групою підтримки  
(27.06.2001 р.)*



*Онук Сашко – першокласник (1 вересня 2001 року).*





*Щаслива мати.*

*Син Олександр захистив кандидатську дисертацію.(2005р.)*



*З сином Олександром.*



*Після захисту кандидатської дисертації сина.*



*З Іоном Винокуром (2005р.)*





*С.Е. Баженова, доктор історичних наук, професор, академік АНВОУ.*

*(12.02.2006р.)*



*Свято козацької слави у Пиляві.*



*Центр дослідження Поділля.*



*Успішно захищена докторська дисертація.*





*З А. Г. Філінюком*



*Виступ на міжнародній конференції.*



*Прага (13.02.2012р.)*



*З невісткою В. Січинського та А. Філінюком.*





*Дрезденська картинна галерея.(17.11.2014р.)*



*На дачі.*





*З дочкою Валею у Великотирново.*



*Дзвін кохання у Варшаві.*





*На вуличці Варшави.*



*З маленьким Андрійком.*



*З дочкою Валею.*



*З родиною у Кракові.*





*Краків. На фоні Вавеля.*



*В Празі. З дочкою і зятем.*



*У Вінницькому державному архіві.*



*Стамбул. Блакитна мечеть. З зятем Андрієм.*





*Баженови Лев і Стефанія.*



*Навчальна екскурсія для студентів.*

## БІБЛІОГРАФІЯ ПРАЦЬ С.Е. БАЖЕНОВОЇ

### *Монографії, книги*

**1989**

1. Художественный отдел Каменец-Подольского исторического музея-заповедника : путеводитель / сост. С. Э. Баженова. – Киев : Реклама, 1989. – 25 с. : ил.

**2001**

2. Юзеф Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість : моногр. / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Центр Поділлязнавства, 2001. – 224 с.

3. Юзеф Антоній Ролле в громадському, науковому та просвітницькому житті Правобережної України другої половини ХІХ століття : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / Баженова Стефанія Едуардівна ; наук. кер. к.і.н., проф. Петров М. Б. – Чернівці : ЧНУ імені Ю. Федьковича, 2001. – 20 с.

**2002**

4. Юзеф Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість : моногр. / С. Е. Баженова. – Вид. 2-ге, допов. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, інформ.-вид. від., 2002. – 180 с.

**2004**

5. Юліуш Словацький і Україна : наукове видання / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, інформ.-вид. від., 2004. – 104 с. : іл.

**2006**

6. На шляху реалізму. Історія України у творчості представників "української школи" в польській літературі 40–90-х років ХХ ст. : монографія / С. Е. Баженова. – Вид. 2-ге, допов. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, інформ.-вид. від., 2006. – 260 с.

**2009**

7. Від романтизму до реалізму. "Українська школа" в польській літературі 20–90-х років ХІХ ст.: етапи діяльності, історія України в творчості її представників : монографія / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Сисин О. В., 2009. – 400 с.

**2010**

8. Проблеми історії та культури України в історико-краєзнавчих і художніх творах представників «української школи» в польській літературі 1820–1890-х років : автореф. дис. ... докт. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / Баженова Стефанія Едуардівна. – Чернівці : ЧНУ імені Ю. Федьковича, 2010. – 36 с.

## **2012**

9. Юзеф Ігнаци Крашевський і Україна : монографія / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2012. – 156 с.

## **2015**

10. Україна Тараса Шевченка: історичні нариси до 200-річчя Т. Г. Шевченка : науково-популярне вид. / [О. П. Реснт, Л. В. Баженов, С. Е. Баженова та ін.]. – Харків : Фоліо, 2015. – 575 с.

11. Хмельниччина туристична: історико-культурні, природно-географічні та економічні аспекти розвитку : колективна монографія / [С. Е. Баженова, Л. В. Баженов, Б. О. Опря та ін. ; редкол.: С. А. Копилов (гол. ред.), С. Е. Баженова (наук. ред.)]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2015. – 176 с.

## **2016**

12. Юзеф Ролле і Україна : монографія / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Сисин Я.І., 2016. – 200 с.

## **2017**

13. Історико-культурні, географічні та економічні аспекти розвитку туризму Хмельниччини : кол. моногр / Л. В. Баженов, С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2017. – 200 с.

### ***Навчальні посібники***

## **2012**

14. Туроператорська та тургентська діяльність: правничі засади : навч. посіб. для студентів за напрямом підготовки «Туризм» / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2012. – 120 с.

## **2013**

15. Туроперейтинг : навч. посіб. для студентів за напрямом підготовки «Туризм» / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2013. – 212 с.

#### **2015**

16. Законодавча база управління туризмом в Україні : навч. посіб. для студентів за напрямом підготовки «Туризм» / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2015. – 120 с.

#### **2017**

17. Основи туроперейтингу : посібник для студентів за напрямом підготовки «Туризм» / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2017. – 186 с.

### ***Наукові статті, публікації***

#### **1972**

18. Работы в Хмельницкой области / С. Э. Баженова, И. С. Винокур // Археологические открытия 1972 года. – Москва : Наука, 1973. – С. 264-265.

#### **1982**

19. До питання про історію заселення Поділля в IX – XI ст. / С. Е. Баженова // Тези доп. обл. наук. конф. «Проблеми історичної географії Поділля». – Кам'янець-Подільський, 1982. – С. 52-53.

#### **1986**

20. Особливості давньоруської кераміки Поділля / С. Е. Баженова // Тези доп. наук. конф. «Проблеми етнографії Поділля». – Кам'янець-Подільський, 1986. – С. 148-149.

#### **1987**

21. Відображення діяльності У. Кармалюка в пам'ятках м. Кам'янця-Подільського / С. Е. Баженова // Тези доп. наук. конф. «Народний герой Устим Кармалюк» (До 200-річчя від дня народження.). – Кам'янець-Подільський, 1987. – С. 36-37.

#### **1989**

22. Поширення творів Т. Г. Шевченка на Поділлі у XIX – на поч. XX ст. / Л. В. Баженов, С. Е. Баженова // Тези доп. наук.-практич. конф. «Т. Г. Шевченко і Поділля». – Кам'янець-Подільський, 1989. – Т.1. – С. 52-54.



23. Історія, сьогодення, перспективи розвитку Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника / С. Е. Баженова // Музей і Поділля : тези доп. наук. конф., присвяченої 100-річчю від дня заснування Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника. – Кам'янець-Подільський, 1989. – Т.1. – С. 5-8.

### 1993

24. З історії Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника / С. Е. Баженова // Культура Поділля: історія і сучасність : матер. другої наук.-практич. конф., присвяченої 500-річчю м. Хмельницького. – Хмельницький : Поділля, 1993. – С. 209-210.

### 1994

25. Городок у XVII – XIX ст. / С. Е. Баженова // Городоччина: минуле і сучасність у контексті історії Поділля : наук. зб. – Городок, 1994. – С. 26-28.

26. Церковні літописи та описи Волині кінця XIX – поч. XX ст. – важливе джерело для вивчення історії й народознавства краю / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Велика Волинь: минуле й сучасне : матер. міжнар. наук.-краєзн. конф. – Хмельницький ; Ізяслав ; Шепетівка, 1994. – С. 83-87.

### 1995

27. Володимир Січинський і Поділля / С. Е. Баженова // Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження : наук. зб. – Хмельницький : Доля, 1995. – С. 295-299.

### 1997

28. Історична бібліотека Олексія Барановича у Кам'янці-Подільському / С. Е. Баженова // Староконстянтинів і край в просторі часу : матер. Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф. – Хмельницький ; Староконстянтинів ; Самчики, 1997. – С. 121-122.

### 1998

29. Роль польської історичної науки у розвитку поділлязнавства другої половини XIX ст. (на прикладі творчості Й. Ролле) / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 1998. – Т.2 (4). – С. 26-31.

30. Ю.А. Ролле: сторінки життя і творчості / С. Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 1998. – Т.1. – С. 191-197.

## 1999

31. Твори Й.Й. Ролле – як джерело до вивчення історії Поділля та Волині / С. Е. Баженова // Поляки на Хмельниччині: погляд крізь віки : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук. конф. – Хмельницький : Поділля, 1999. – С. 50-57.

32. Волинь у творчості Й.Й. Ролле / С. Е. Баженова // Бердичівська земля в контексті історії України : наук. зб. "Велика Волинь". Праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині. – Житомир : М.А.К., 1999. – Т. 19 – С. 45-46.

33. Коростишівська земля в історико-краєзнавчих дослідженнях ХІХ – ХХ ст. / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Актуальні проблеми історії і літератури Волині та Київщини : зб. наук. праць. – Житомир : Волинь, 1999. – С. 3-10.

## 2000

34. Життя і творчість Юзефа Антонія Ролле в працях учених і краєзнавців останньої чверті ХІХ – ХХ ст. / С. Е. Баженова // Питання історії України : зб. наук. статей. – Чернівці : Золоті литаври, 2000. – Т. 4. – С. 386-399.

35. Популярна гігієна Й. Ролле – як джерело до вивчення природних умов та соціально-економічного становища Поділля в другій половині ХІХ ст. / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Кам-Поділ. держ. пед. ун-т, 2000. – Т.4 (6). – С. 29-32.

36. До генези "української школи" в польській літературі доби романтизму (20–40 рр. ХІХ ст.) / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Кам-Поділ. держ. пед. ун-т, інформ.-видав. відділ, 2000. – Т. 11. – С. 127-133.

37. Джерела виникнення польського театру на Поділлі / С. Е. Баженова // Матеріали Х-ої Поділ. історико-краєзнавч. конф. – Кам'янець-Подільський : Кам-Поділ. держ. пед. ун-т, 2000. – С. 478-485.

## 2001

38. "Замки подільські на молдавському прикордонні" Юзефа Антонія Ролле як джерело до вивчення середньовічної історії Правобережної України / С. Е. Баженова // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології : зб. наук. праць. Чернівецький нац. ун-т. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – Т.1. – С. 154-159.

39. Товариство подільських лікарів і Юзеф Антоній Ролле / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Кам-Поділ. держ. пед. ун-т, 2001. – Т.5 (7). – С. 22-27.

40. Історіографія культури України в контексті вивчення культури національних меншин / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Історичні науки : матеріали міжнар. наук. конф. "Українська історіографія на рубежі століть". – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2001. – Т.7 (9). – С. 783-786.

41. Україна в творчості Мауриція Гославського, Северина Гощинського і Богдана Залеського / С. Е. Баженова // Міжнаціональні відносини в контексті українського державотворення: історія та сучасність (Міжнарод. "круглий стіл") : наук. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 2001. – С. 190-193.

42. Дослідник історії Правобережної України Казімеж Пуласький / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2001. – Т. 6 (8). – С. 176-183.

43. Ідеї декабризму в творчості представників "української школи" в польській літературі 20–40-х років ХІХ ст. / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Декабристські читання : тези міжнар. наук.-теоретич. конф. – Київ : Ін-т історії України НАНУ, 2001. – Вип. VIII. – С. 8-11.

44. Історик Правобережної України К. Пуласький / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-ту. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2001. – Т. 6(8). – С. 176-183.

## 2002

45. Революційні мотиви у творчості представників "української школи" в польській літературі 20–40-х рр. ХІХ ст. / С. Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2002. – Т.2. – С. 16-21.

46. Витоки музеїв на Поділлі / С. Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2002. – С. 81-84.

47. Витоки музеїв на Хмельниччині / С. Е. Баженова // Хмельниччина: минуле, сучасне, майбутнє : матер. наук.-практич. конф. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2002. – С. 146-151.

48. Етнографія України у творах представників "української школи" у польській літературі / С. Е. Баженова // Проблеми етнології, фольклористики,

мистецтвознавства Поділля та Південно-Східної Волині: історія і сучасність : наук. зб. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2002. – С. 66-69.

49. Олександр Пшездзецький – історик і археограф України та Польщі / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Питання історії України : зб. наук. стат / Чернівецький нац. ун-т. – Чернівці : Золоті литаври, 2002. – Т.5. – С. 36-41.

50. Реалістичне бачення етнічних і суспільних проблем у творах українсько-польських романтиків / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-ту. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2002. – Т. 8 (10). – С. 42-46.

51. Представник "української школи" в польській літературі 20–40-х років ХІХ ст. Северин Гоцинський / С. Е. Баженова // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2002. – Вип. 2. – С. 103-105. – (Серія: Історія).

### 2003

52. Антоній Мальчевський – основоположник "української школи" в польській літературі / С. Е. Баженова // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2003. – Вип.1. – С. 186-189. – (Серія: Історія).

53. Маурицій Гославський – представник "української школи" в польській літературі / С. Е. Баженова // Питання історії України : зб. наук. стат. [кафедри історії України Чернівецького нац. ун-ту. ім. Юрія Федьковича]. – Чернівці : Зелена Буковина, 2003. – Т.6. – С. 309-310.

54. Представник "української школи" в польській літературі А. Мальчевський і Волинь / С. Е. Баженова // Поляки на Волині: історія і сучасність : наук. зб. "Велика Волинь". Праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині. – Житомир : Косенко М., 2003. – Т. 30. – С. 235-240.

55. Ідеї декабризму в творчості представників "української школи" в польській літературі 20–40-х рр. ХІХ ст. / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Декабристи в Україні : дослідж. й матеріали. – Київ : Ін-т. історії України НАН України, 2003. – Т.3. – С. 149-155.

56. Йосип Ролле – представник "української школи" в польській літературі 60-х–початку 90-х рр. ХІХ ст. / С. Е. Баженова // Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту. ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2003. – Вип. 2. – С. 196-203. – (Серія «Історія»).

57. Кременецький ліцей – осередок романтичного регіоналізму / С. Е. Баженова // Освіта, наука, культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2003. – Т. 3. – С. 123-127.

## 2004

58. Події Коліївщини в творчості представників "української школи" в польській літературі доби романтизму / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Поділ. держ. ун-ту. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 2004. – Т. 12. – С. 450-457.

59. Представники "української школи" в польській літературі 1820–1840-х рр. – вихідці з Правобережної України / С. Е. Баженова // Pamiętnik Kijowski. Tom Siódmy. Polacy na Podolu / Pod redakcją naukową Henrika Strońskiego – Kijów, 2004. – С. 320-325.

60. Ю.І. Крашевський як представник "української школи" в польській літературі 40–60-х рр. ХІХ ст. / С. Е. Баженова // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту. ім. М. Коцюбинського : зб. наук. праць. – Вінниця : ДКФ, 2004. – Вип.7. – С. 169-173. – (Серія: Історія).

61. Міжнародна науково-практична конференція "Тарас Шевченко у контексті національної та світової культури" / С. Е. Баженова // Хмельниччина: Дивокрай : Всеукр. наук.-краєзн. видання. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2004. – № 1-2. – С. 108.

62. Польсько-український романтизм і його українське коріння / С. Е. Баженова // Матеріали V конгресу Міжнародної асоціації українців. Історія : зб. наук. ст. – Чернівці : Рута, 2004. – Ч. 2. – С. 118-120.

63. Кам'янець-Подільський у творчості представника "української школи" в польській літературі 60–початку 90-х рр. ХІХ ст. Йосипа Ролле / С. Е. Баженова // Кам'янець-Подільський у контексті українсько-європейських зв'язків: історія і сучасність : зб. наук. праць за підсумками міжнар. науково-практич. конф. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, інформ.-видавн. відділ, 2004. – С. 147-149.

64. Розвиток капіталістичних відносин на Волині: Поділлі в першій половині ХІХ ст. у творчості Ю. Коженювського / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Поділ. держ. ун-ту. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2004. – Т. 13. – С. 525-531.

65. Співець Поділля Маурицій Гославський / С. Е. Баженова // Освіта, наука, культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2004. – Т. 4. – С. 147-150.

66. Останні роки життя Є. Й. Сіцінського у спогадах рідних і знайомих / С. Е. Баженова // Юхим Сіцінський в історії та культурі Поділля : зб. наук. праць за підсумками Всеукр. наук.-практич. конф. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун., 2004. – С. 111-113.

## 2005

67. Примарний міст (уривок з повісті) / Софія Грабовська (С. Е. Баженова) // Хмельниччина: Дивокрай : Всеукр. науково-краєзн. вид. – Хмельницький, 2005. – № 1-2. – С. 72-76.

68. Історія України в "Селянських повістях" Ю.І. Крашевського / С. Е. Баженова // Питання історії України : зб. наук. статей. – Чернівці : Зелена Буковина, 2005. – Т.8. – С. 69-75.

69. "Українська школа" в польській літературі на шляху від романтизму до реалізму (40–60 рр. XIX ст.) / С. Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Поділ. держ. ун-ту. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2005. – Т. 15. – С. 282-292.

70. "Історичні оповідання" Ю. Ролле – джерело до вивчення історії України / С. Е. Баженова // II Міжнародний науковий конгрес українських істориків "Українська історична наука на сучасному етапі розвитку". м. Кам'янець-Подільський, 2003 р. : доп. та повід. – Кам'янець-Подільський ; Київ ; Нью-Йорк ; Острог: НАУОА, 2005. – Т. 1. – С. 323-326.

71. Олександр Пшездзецький – історик і археограф Польщі та України XIX ст. / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Kamieniec Podolski: Studia z dziejów miasta i regionu. / Pod redakcją Feliksa Kiryka. – Kraków : Wyd-wo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2005. – Т.2. – С. 210-219.

72. Україністика в історико-краєзнавчих творах Ю.І. Крашевського / С. Е. Баженова // Студії Кам'янець-Подільського Центру дослідження історії Поділля. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2005. – Т.1. – С. 150-165.

73. XI Подільська історико-краєзнавча конференція / С. Е. Баженова // Хмельниччина: Дивокрай : Всеукр. наук.-краєзн. вид. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2005. – № 1-2. – С. 101.

74. Світоглядні основи романтизму в польській літературі 20–40-х рр. XIX ст. / С. Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2005. – Т. 7. Культура, освіта і просвітницький рух на Поділлі у XVIII – на початку XXI ст. Матер. третього наук. круглого столу. – С. 91-97.

## 2006

75. М. Грабовський – представник "української школи" в польській літературі 20–40-х рр. XIX ст. / С. Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2006. – Т. 6. Культура, освіта і просвітницький рух на Поділлі у XVIII–на початку XXI ст. Матеріали другого наукового круглого столу. – С. 134-139.

76. Україна в історико-краєзнавчих творах Ю.І. Крашевського / С. Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. –

Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2006. – Т.8. Матеріали третього наукового круглого столу "Культура, освіта і просвітницький рух на Поділлі". – С. 269-285.

77. В. Гурський, Ю.І. Крашевський, Ю. Ролле: перехрестя долі / С. Е. Баженова // Друга Могилів-Подільська краєзнавча конференція. – Могилів-Подільський ; Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2006. – С. 222-224.

## 2007

78. Українсько-польський романтизм 20–40-х років ХІХ ст.: витоки, міфи / С. Е. Баженова // Матеріали ХІІ Подільської історико-краєз. конф. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2007. – Т.1. – С. 271-276.

79. Літературна діяльність Михайла Орловського / С. Е. Баженова // Видатні постаті міста Хмельницького : мат. Другої наук.-практ. конф. "Місто Хмельницький в контексті історії України" (19 вер. 2007 р.) – Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2007. – С. 80-83.

80. "Українська школа" в польській літературі доби романтизму (20–40-і рр. ХХ ст.): становлення, витоки, міфи / С. Е. Баженова // Питання історії України : зб. наук. ст.. [кафедри історії України Чернівець. нац. ун-ту ім. Ю. Федьковича]. – Чернівці : Зелена Буковина, 2007. – Т.10. – С. 36-38.

81. Події Коліївщини у баченні Ю. Словацького на підставі поетичної драми "Срібний сон Соломеї" / С. Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук пр. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2007. – Т.10. – С. 115-120.

## 2008

82. Музей голодомору 1932–1933 років на Хмельниччині у Меджибожі / С. Е. Баженова // Геноцид: Голодомор 1932–1933 рр. на Хмельниччині : матер. всеукр. наук.-практ. конф. (19-20 листоп. 2008 р.). – Хмельницький ; Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2008. – С. 182-184.

83. Історія та духовне життя міста Бара в працях Миколи Яворовського (До 165-річчя вченого Поділля) / С. Е. Баженова // Бар. Барська земля крізь призму століть : матер. міжнар. наук.-практ. конф.(17.05.2008 р.). – Бар, 2008. – С. 35-39.

84. Селище Антоніни у дослідженнях науковців і краєзнавців ХІХ – початку ХХІ ст. / С. Е. Баженова // Антонінський край у просторі і часі : мат. міжнар. наук.-практ. конф. – Житомир : В. Котвицький, 2008. – Т.1. – С. 19-25.

85. Етнографія Волині у творчості Ю.І. Крашевського / С. Е. Баженова // Покликання служити науці і людям : наук. зб. на пошану д.і.н., проф. Георгія Кожолянка. – Чернівці : Наші книги, 2008. – С. 47-56.

## 2009

86. Леонард Совінський і Поділля / С. Е. Баженова // Науковий вісник "Межибіж" : мат. Другої наук.-краєзн. конф. "Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України". – Меджибіж ; Хмельницький : Мельник А.А., 2009. – Ч.2. – С. 222-227.

87. Україна в творчості М. Чайковського / С. Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський : Оіном, 2009. – Т.13. – С. 189-198.

88. Стежками козацької звитяги [Про свято на полі Пилявецької битви 1648 р.] / С.Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : Щоквартальний бюлетень Хмельниц. обл. орг. НСКУ. – Хмельницький ; Кам'янець-Подільський, 2009. – №2. – С. 31-32.

89. Історико-меморіальний музей голодомору 1932–1933 років на Хмельниччині у Меджибожі / С. Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : Щоквартальний бюлетень Хмельниц. обл. орг. НСКУ. – Хмельницький ; Кам'янець-Подільський, 2009. – №1. – С. 12-15.

90. Презентація краєзнавчої літератури в Городку / С. Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : Щоквартальний бюлетень Хмельниц. обл. орг. НСКУ. – Хмельницький ; Кам'янець-Подільський, 2009. – №1. – С. 15-16.

## 2010

91. Суспільно-політичний стан польської меншини Правобережної України в період українського національного відродження (60–90-ті роки ХІХ ст.) / С. Е. Баженова // Матеріали ХІІІ Подільської іст.-краєзн. конф. (18–19 листоп. 2010 р.). – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2010. – С. 292-301.

92. Формування і розвиток «української школи» у польській літературі та світоглядні позиції представників романтизму / С. Е. Баженова // Гуманітарні студії: Україна-Польща : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський ; Жешів : Зволейко Д.Г., 2010. – С. 15-37.

93. Соціально-економічний і політичний стан польської меншини Правобережної України в період українського національного відродження / С. Е. Баженова // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2010. – Вип. 18. – С. 38-44. – (Серія «Історія»).

94. Третя Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція / С. Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : Щоквартальний бюлетень Хмельниц. обл. орг. НСКУ. – Хмельницький ; Кам'янець-Подільський, 2010. – №1. – С. 38-39.

95. Ю.Й. Сіцинський та Ю.А. Ролле / С. Е. Баженова // Поділля в житті, діяльності і творчості Юхима Сіцинського та Володимира Січинського : зб.



матер. міжнар. наук.-краєзн. конф., присв. 150-річчю від дня народження Ю. Сіцинського і 115-річчю від дня народження В. Січинського / редкол.: О. М. Завальнюк (голова), С. Е. Баженова (відп. секретар) [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т. ім. Івана Огієнка, 2010. – С. 122-125.

96. Леонард Совінський – українофіл, поет, перекладач / С. Е. Баженова, О.П Григоренко // Поділля в житті, діяльності і творчості Юхима Сіцинського та Володимира Січинського : зб. матер. міжнар. наук.-краєзн. конф., присв. 150-річчю від дня народження Ю. Сіцинського і 115-річчю від дня народження В. Січинського / редкол.: О. М. Завальнюк (голова), С. Е. Баженова (відп. секретар) [та інші.] – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т. ім. Івана Огієнка, 2010. – С. 256-260.

## 2011

97. Основні етапи історико-краєзнавчих досліджень Поділля та Волині істориками і аматорами західної української еміграції (20-ті рр. ХХ – поч. ХХІ ст.) / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Подільська еміграція в контексті європейської та світової культури : матер. міжнар. наук.-практ. конф. – Хмельницький : Заколотний М.І., 2011. – С. 19-26.

98. Історико-краєзнавчі аспекти творчості Ю.І. Крашевського / С. Е. Баженова // Україна – Європа – Світ : міжнар. зб. наук. праць. – Тернопіль : Вид-во Терноп. нац. пед. ун-ту.ім. Володимира Гнатюка, 2011. – Ч. 2. – С.188-197. – (Серія «Історія, міжнародні відносини»).

99. Україна – країна замків і фортець / С. Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2011. – Вип. 2. – С. 158-159.

## 2012

100. Міжнародна науково-практична конференція «Подільська еміграція в контексті європейської та світової культури» / С.Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2012. – Вип. 3. – С. 132-133.

101. Історико-краєзнавчі твори Ю.І. Крашевського як джерело до вивчення регіональної історії України (до 200-річчя письменника) / С. Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2012. – Вип. 3. – С. 89-99.

102. Дослідник Староконстянтинівщини О.І. Баранович (до 120-річчя від дня народження українського історика) / С. Е. Баженова // Староконстянтинів і край в україно-руській історії ХVІ – ХVІІІ ст. : матер. міжрегіональної наук.-краєзн. конф. – Староконстянтинів, 2012. – С. 45-52.

103. Старокостянтинів і край у житті та описах Ю.І. Крашевського / С. Е. Баженова / Старокостянтинів і край в україно-руській історії XVI – XVIII ст. : матер. міжрегіональної наук.-краєзн. конф. – Старокостянтинів, 2012. – С. 15-20.

### 2013

104. Міста, містечка і села Південно-Східної Волині першої пол. XIX ст. за описами Ю. Крашевського / С. Е. Баженова // Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України : науковий вісник з проблем регіональної історії та пам'ятокознавства (Науковий вісник «Межибіж» - 1'2013). – Хмельницький : ІРД, 2013. – Ч. 1. – С. 23-29.

105. До 95-річчя професора Степана Бабишина – відомого освітнього і краєзнавчого діяча Хмельниччини / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Духовні витоки Поділля: педагоги в історії краю : матер. всеукр. науково-практ. конф. – Хмельницький : Заколodний М.І., 2013. – С. 119-123.

106. Синьоводська битва 1362 року в історії Поділля / С. Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2013. – Вип. 4. – С. 110-111.

107. Будівничий подільського краєзнавства і туризму (проф. С.Бабишин) / С. Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2013. – Вип. 5. – С. 125-130.

### 2014

108. Олександр Львович Грен (1898–1983) – художник Поділля / С. Е. Баженова // Матеріали IV всеукр. наук.-практ. конф.: «Духовні витоки Поділля: митці в історії краю. – Хмельницький, 2014. – С.51-53.

109. Шевченкіана у діяльності подільської «Просвіти» (поч. XX – поч. XXI ст.) / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // «Просвіта»: минуле та сучасне : зб. наук. праць регіональної наук.-краєзн. конф. – Кам'янець-Подільський, 2014. – С. 7-16.

110. Вшанування Тараса Шевченка на Поділлі в середині XIX – на поч. XX ст. / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2014. – Вип. 6. – С. 102-108.

111. До питання про роль рейтингових технологій при підготовці майбутніх менеджерів туризму / С. Е. Баженова // Вісник Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Економічні науки. – Кам'янець-Подільський, 2014. – Вип. 9 – С. 358-360.

112. Уродженець Шаргородщини історик, письменник, лікар Й. Й. Ролле / С. Е. Баженова // Перша Шаргородська наук. історико-краєзн. конф. : матер. – Вінниця, 2014. – С. 174-178.

113. Фортифікаційні споруди Хмельниччини як об'єкти туристичного показу: стан і перспективи / С. Е. Баженова // Проблеми туристичної галузі України: здобутки, стан, перспективи : зб. праць за матер. наук. симпозиуму / гол. ред. С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський, 2014. – С. 6-8.

114. Розбудова туристичної індустрії Хмельниччини на сучасному етапі та система підготовки для неї професійних кадрів / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Проблеми туристичної галузі України: здобутки, стан, перспективи : зб. праць за матер. наук. симпозиуму / гол. ред. С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський, 2014. – С. 10-14.

115. Шевченкіана Хмельниччини в працях науковців і краєзнавців ХХ – поч. ХХІ ст. / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Матеріали XIV Подільської наук. іст.-краєзн. конф. – Кам'янець-Подільський., 2014. – С. 10-16.

116. Увіковічення пам'яті Тараса Шевченка на Хмельниччині / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Вісник Черкаського нац. ун-ту. ім. Богдана Хмельницького). – Черкаси, 2014. – № 39 (292). – С. 91-98. – (Серія : Історичні науки).

117. Шевченкіана на Хмельниччині (1989–2014 рр.) / С. Е. Баженова // Тарас Шевченко і Поділля : зб. праць наук. круглого столу до 200-річчя Т. Г. Шевченка. – Кам'янець-Подільський, 2014. – С.26-35.

118. IV Всеукр. наук.-практич. конф. «Духовні витоки Поділля: митці в історії краю» у м. Хмельницькому / С. Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2014. – Вип. 6. – С. 131-133.

119. Перший з краєзнавців Поділля. До 185-річчя від дня народж. Юзефа Антонія Ролле / С. Е. Баженова // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2015 рік / укл.: В. О. Мельник. – Хмельницький : Заколотний М.І., 2014. – С. 137-140.

## 2015

120. Вогонь його палкого серця / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Україна Тараса Шевченка (до 200-річчя Т. Г. Шевченка). – Харків : Фоліо, 2015. – С. 294-317.

121. Вінковеччина в дослідженнях науковців і краєзнавців ХІХ – поч.. ХХІ ст. / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Вінковеччина в історії Поділля : матер. наук. іст.-краєзн. конф. /редкол.: Баженов Л.В. (відп. ред.) [та ін.] – Віньківці : Балюк І.Б., 2015. – С. 13-21.

122. Місто Кам'янець-Подільський – осередок польської культури в другій половині XIX ст. / С.Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Оіум, 2015. – Т. 22 : Присв. 100-річчю від дня народж. академіка П. Т. Тронька. – С. 59-68.

123. Й.Й. Ролле – один з фундаторів наукового поділлязнавства (до 185-річчя письменника, вченого і краєзнавця) / С. Е. Баженова // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2015. – Вип. 8. – С. 105-111.

## 2016

124. Відродження і розвій туристсько-екскурсійної справи на Хмельниччині в другій половині 50-х – поч. 70-х рр. XX ст. / С. Е. Баженова // Туризм XXI століття: досвід, реалії, виклики : зб. праць за мат. засідання всеукр. наук. симпозіуму / редкол: Баженова С. Е. (співголова) [та ін.] – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2016. – С. 120-123.

125. Туризм XXI століття: досвід, реалії, виклики / С. Е. Баженова // Туризм XXI століття: досвід, реалії, виклики : зб. праць за мат. засідання Всеукр. наук. симпозіуму / редкол: Баженова С. Е. (співголова) [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2016. – С. 5-7.

126. Вірменська діаспора на Поділлі (XIV – поч. XX ст.) у джерелах та історіографії / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Матеріали. Міжнар. наук.-практ. конф. «Вірмени Поділля: історія і сучасність». – Вінниця : Балюк І.Б., 2016. – С. 133-142.

127. Пам'ятки вірменської культури в системі туристичних маршрутів по Кам'янцю-Подільському / С. Е. Баженова // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Вірмени Поділля: історія і сучасність» – Вінниця : Балюк І.Б., 2016. – С. 143-147.

## 2017

128. Слово про Василя Баженова / С.Е. Баженова // Матеріали наук.-практ. конф. «Василь Баженов: життя і творчість в ім'я України та рідної Хмельниччини (до 100-річчя від дня народження подільського письменника, краєзнавця, педагога)» (м. Хмельницький 23 лютого 2017 р.). – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2017. – С. 112-114.

## *Науково-популярні публікації в періодиці*

### **1971**

129. Монетні скарби / С. Нізевич (С. Е. Баженова) // Рад. Поділля. – 1971. – 30 листоп. (№ 237).

### **1972**

130. Експедиція в урочище Димів / С. Е. Баженова // Рад. Поділля. – 1972. – 15 верес. (№ 182).

### **1973**

131. Історія одного експонату (барельєф фортеці в Кам'янець-Подільському музеї) / С. Е. Баженова // Рад. Поділля. – 1973. – 8 квіт. (№ 70).

### **1981**

132. З досліджень Старого міста / С. Е. Баженова // Рад. Поділля. – 1981. – 7 лют.

### **1982**

133. В'язні Старої фортеці / С. Е. Баженова // Рад. Поділля. – 1982. – 16 червня.

134. Слідами легенди [археологічні дослідження Глибівського городища IX – XI ст.] / С. Е. Баженова // Рад. Поділля. – 1982. – 8 груд. (№ 235). – С. 4. : фото.

### **1984**

135. Стихійні лиха древнього Кам'янця / С. Е. Баженова // Рад. Поділля. – 1984. – 6 квіт.

### **1985**

136. Віднайдений скарб / С. Е. Баженова // Рад. Поділля. – 1985. – 9 черв.

137. Мовою експонатів / С. Е. Баженова // Прапор Жовтня (м. Кам'янець-Подільський). – 1985. – 23 верес.

### **1990**

138. Ювілей без фанфар. Духовне життя: на перехресті думок / С. Е. Баженова // Край Кам'янецький – 1990. – 2 берез.

### **1994**

139. Володимир Січинський / С. Е. Баженова // Край Кам'янецький. – 1994. – 13 верес.

## 2001

140. Міжнародний круглий стіл у Кам'янці-Подільському / С. Е. Баженова // Подільські вісті (м. Хмельницький). – 2001. – 12 жовт. – С. 2.

141. Кам'янецька полонія / С. Е. Баженова, Л. В. Баженов // Кам'янець-Подільський вісник. – 2001. – 14 верес. – С. 6. : фото.

142. Таємниця Новопланівської скелі. Легенди / С. Грабовська (С. Е. Баженова) // Кам'янець-Подільський вісник. – 2001. – 26 жовт. – С. 4.

## 2002

143. Портрет «Невідомий у чорному» : повість / С. Грабовська (С. Е. Баженова) // Кам'янець-Подільський вісник. – 2002. – 12 лип. – С. 4; 19 лип – С. 3; 2 серп. – С. 3; 9 серп. – С. 3; 20 верес. – С. 3.

## 2006

144. Вісті з Центру дослідження історії Поділля / С. Е. Баженова // Студентський меридіан (Кам-Поділ. держ. ун-т). – 2006. – 21 трав. – С. 3. : фото.

### *Участь у редакційних колегіях наукових книг та збірників*

## 1990

145. Музей і Поділля : тези доп. наук. конф., присв. 100-річчю від дня заснування Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника / редкол.: Л. В. Баженов, С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський, 1990. – 95 с.

## 1995

146. Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження : наук. зб. за підсумками роботи конф. у Кам'янці-Подільському 22-23 вересня 1995 р. / редкол.: Л. В. Баженов, С. Е. Баженова, І. С. Винокур [та ін.]. – Хмельницький : Доля, 1995. – 368 с.

## 2005

147. Студії Центру дослідження історії Поділля [10-річчю утворення і діяльності Центру дослідження історії Поділля присв.] / редкол.: В. А. Смолій, С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2005. – Т. 1. – 488 с.

148. Володимир Січинський – історик, мистецтвознавець, архітектор, педагог України і української діаспори (До 110-річчя видатного українського вченого) : зб. наук. праць за підсумками Міжнарод. наукового симпозиуму (5-6 лип. 2004 р.) / редкол.: О. М. Завальнюк (голова), Л. В. Баженов (наук. ред.), С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам.-Поділ. держ. ун-т., інформ.-ред. від., 2005. – 140 с.

## 2007

148. Хмельниччина: Дивокрай : всеукр. наук.-краєзн. зб. / редкол.: Л. В. Баженов, С. Е. Баженова, В. І. Войтенко [та ін.]. – Хмельницький ; Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2006. – №1-2. – 104 с.; 2007. – № 1-2. – 104 с.; 2008. – № 1-2. – 104 с.

149. Видатні постаті міста Хмельницького : матер. Другої наук.-практ. конф. «Місто Хмельницький в контексті історії України». (19 вер. 2007 р.) / редкол.: Л. В. Баженов (співголова), С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2007. – 312 с.

150. Матеріали XII Подільської історико-краєзнавчої конференції (22-23 лист. 2007 р.) /редкол.: О. М. Завальнюк (співголова), Л. В. Баженов (відп. ред.), С. Е. Баженова (відп. секретар) [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2007. – Т. 1-2.

## 2008

151. Видатні діячі визвольних змагань українського народу (1917–1921 рр.), присв. 90-річчю Української національно-демократичної революції : матер. всеукр. наук. конф. 19 січ. 2007 р. / редкол.: Л. В. Баженов (співголова), С. Е. Баженова [та ін.]. – Хмельницький, 2008. – 244 с.

152. Пилявецька битва 1648 року в історії України : матер. всеукр. науково-практ. конф., присв. 360-річчю битви під Пилявцями. 19 вер. 2008 р. / редкол.: М. П. Вавринчук., Л. В. Баженов, С. Е. Баженова [та ін.]. – Хмельницький : Мельник А.А., 2008. – 330 с.

153. Геноцид: Голодомор 1932–1933 рр. на Хмельниччині: причини, жертви, наслідки : матер. всеукр. наук.-практ. конф. (19-20 листопада 2008 р.) / редкол.: Вавринчук М. П., Завальнюк О. М., Баженова С. Е. [та ін.]. – Хмельницький ; Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2008. – 484 с.

## 2009

154. Третя Могилів-Подільська наукова-краєзнавча конференція : зб. матер. / редкол.: Баженова С. Е. [та ін.]. – Могилів-Подільський : Оіюм, 2009. – 428 с.

## 2010

155. Кам'янець-Подільський у контексті українсько-європейських зв'язків: історія і сучасність : зб. наук. праць за підсумками третьої міжнарод. наук.-практ. конф. 5-6 жовт. 2006 р. / Заг. ред.: Завальнюк О. М. (наук. ред.), С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2010. – 320 с.

156. Поділля в житті, діяльності і творчості Юхима Січінського та Володимира Січинського : зб. матер. міжнарод. наук.-краєзн. конф., присв. 150-річчю від дня народження Ю. Січінського і 115-річчю від дня народження В. Січинського / редкол.: О. М. Завальнюк (голова), С. Е. Баженова (відп. секретар) [та ін.] – Кам'янець-Подільський : Кам.-Поділ. нац. ун-т. ім. Івана Огієнка, 2010. – 312 с.

157. Матеріали XIII Подільської історико-краєзнавчої конференції (18-19 листопада 2010 р.) / редкол.: Завальнюк О. М., Баженова С. Е. [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2010. – 744 с.

158. Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. / редкол.: Л. В. Баженов (голова), С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам.-Поділ. нац. ун-т. ім. Івана Огієнка, 2010–2016. – Вип. 1-9.

## 2012

159. Четверта Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція (28-29 вересня 2012 р.) / редкол.: Баженов Л. В., Баженова С. Е. [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2012. – 288 с.

## 2014

160. Проблеми туристичної галузі України: здобутки, стан, перспективи : зб. праць за матер. наук. симпозіуму / гол. ред. С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський, 2014. – 104 с.

161. Тарас Шевченко і Поділля : зб. праць за матер. наук. круглого столу, присв. 200-річчю від дня народж. Т.Г. Шевченка / редкол.: В. А. Дубінський (голова), С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам.-Поділ. нац. ун-т. ім. Івана Огієнка, 2014. – 94 с.

162. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки / редкол. : І. В. Ящишина. (голова), С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Сисин. Я.І., 2014. – Вип. 9. – 392 с.

163. Матеріали XIV Подільської наукової історико-краєзнавчої конференції / редкол.: С. А. Копилов, О. П. Реєнт, С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2014. – 720с.

164. Наукові записки Центру Мархоцькознавства : наук.-краєзн. зб. / редкол.: Л. В. Баженов (гол. ред.), С. Е. Баженова [та ін.]. – Хмельницький :



Заколотний, 2011. – Т. 3. – 240 с.; Хмельницький : Цюпак А.А., 2012 – 2016. – Т. 4-8.

## 2015

165. Хмельниччина туристична: історико-культурні, природно-географічні та економічні аспекти розвитку: кол. монографія / [авт.: Баженова С. Е., Баженов Л. В. [та ін.]; науковий ред. С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2015. – 192с.

## 2016

166. Туризм ХХІ століття: досвід, реалії, виклики : зб. праць за матер. засідання Всеукр. наук. симпозіуму / редкол: Баженова С. Е. (співвголова) [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2016. – С. 5-7.

## 2017

167. Матеріали науково-практичної конференції «Василь Баженов: життя і творчість в ім'я України та рідної Хмельниччини (до 100-річчя від дня народження подільського письменника, краєзнавця, педагога). м. Хмельницький 23 лютого 2017 р. / [редкол.: Л. В. Баженов, В. І. Горбтюк (співголови), С. Е. Баженова [та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2017. – 156 с.

168. Історико-культурні, географічні та економічні аспекти розвитку туризму Хмельниччини : колект. моногр. / [кол. авт.: Л. В. Баженов, С. Е. Баженова [та ін.]; редкол.: С. А. Копилов (голова), С. Е. Баженова (наук. ред.)]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2017. – 200 с.

### *Рецензії на монографії, книги, збірники*

## 1993

169. Баженова С. Е. [Рецензія] // Культура Поділля: історія і сучасність : матеріали другої наук.-практ. конф., присвяч. 500-річчю м. Хмельницького. – Хмельницький : Поділля, 1993. – С. 209-210. – Рец. на кн.: Поділля: історико-етнографічне дослідження. – К., 1994. – 504 с.

170. Баженова С. Е. [Рецензія] // Краєзнавство : наук. журн. Всеукр. спілки краєзнавців. – Київ, 2003. – № 1-4. – С. 190. – Рец. на кн.: Рибак І. В. Хмельниччина від найдавнішого часу до сьогодення : навч. посіб. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2002. – 154 с.

## 2004

171. Баженова С. Е [Рецензія] // Хмельниччина: Дивокрай : Всеукр. наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2004. – № 1-2. – С. 105-106. – Рец. на кн.: Книга «Скорботи України. Хмельницька область». – Хмельницький : Поділля, 2003. – Т. 1. – 727 с.

## 2006

172. Баженова С. Е [Рецензія].– Рец. на кн.: Прокопчук В.С. Дунаєвеччина в іменах : біобібліографічний довідник / В. С. Прокопчук, Т. К. Прокопчук. – Дунаївці, 2006. – 92 с.

## 2010

173. Баженова С. Е. [Рецензія] // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам.-Поділ. нац. ун-т. ім. Івана Огієнка, 2010. – Вип. 1. – С. 97-98. – Рец. на кн. : Завальнюк О. М. Кам'янець-Подільський держ. учительський інститут у роки Великої Вітчизняної війни: дослідження, документи і матеріали / О. М. Завальнюк, В. С. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2010. – 448 с.

174. Баженова С. Е [Рецензія] – Рец. на кн.: Михайлик А.О. Нестерівці. Подільське село : моногр. – Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2010. – 208 с.

175. Баженова С. Е. [Рецензія] // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. збірник. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2010. – Вип. 1. – С. 98-100. – Рец. на кн. : Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька область. – Київ : Знання України, 2010. – 447 с.

## 2012

176. Баженова С. Е. [Рецензія] // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам.-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2012. – Вип. 3. – С. 188-189. – Рец. на кн. : Наукові записки Центру Мархоцькознавства. – Івано-Франківський : Грань, 2010. – Т. 2. – 148 с.

177 Баженова С. Е. [Рецензія] // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2012. – Вип. 3. – С. 165-166. – Рец. на кн.: Дорош М.Н. Битва на Синій Воді 1362 року (або таємниця річки Сніводи). – Вінниця : Балюк І.Б., 2011. – 212 с.

## 2013

178. Баженова С. Е. [Рецензія] // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана

Огієнка, 2013. – Вип. 4. – С. 148-149. – Рец. на кн.: Єсюнін С. Незнане Поділля : краєзн. вид. – Городок, 2012. – 156 с.

179 Баженова С. Е. [Рецензія] // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2013. – Вип. 4. – С. 117-118. – Рец. на кн.: Гальчак С. Д. Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі ХІХ – поч. ХХІ ст. – Вінниця, 2011. – 768 с.

180. Баженова С. Е [Рецензія].–Рец. на кн.: Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій : зб. наук.-краєзн. праць за матер. всеукр. наук.-краєзн. конф. «Дунаєвеччина в контексті історії України», присв. 610-й річниці першої письмової згадки про м. Дунаївці / редкол.: В. С. Пркопчук (голова) [та ін.]. – Дунаївці ; Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2013. – 648 с.

## 2015

181. Баженова С. Е. [Рецензія] // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2015. – Вип. 7. – С. 149-150. –Рец. на кн.: Хмельницькі краєзнавчі студії : наук.-краєзн. зб. – Хмельницький, 2014. – Вип. 7. – 194 с.

182. Баженова С. Е. [Рецензія] // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / редкол.: С. А. Копилов (голова) [та ін.] – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2015. – Вип. ХІ. – С.380-382.– (Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство). – Рец. на кн. : Прокопчук В.С. Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність : моногр. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г, 2014. – 330 с.

183 Баженова С. Е. [Рецензія] // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта : наук. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам.-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2015. – Вип. ХІ. – С. 378-380.– (Серія: Історична та філологічна). – Рец. на кн.: Діяльність Івана Огієнка у світлі документів Державного архіву Хмельницької області (Листування І. Огієнка 1909–1921 рр. / упоряд.: В. Р. Адамський. – Кам'янець-Подільський, 2014. – 687 с.

184. Баженова С. Е. [Рецензія]. – Рец. на кн.: Гальчак С. Д. Жіноче обличчя війни: вінничанки на захисті Вітчизни (1941–1945) : наук.-меморіальне вид. / С.Д. Гальчак. – Вінниця : Балюк І.Б., 2015. – 460 с.

## 2016

185. Баженова С. Е. [Рецензія] // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2016. – Вип. 9. – С. 137-138. – Рец. на кн.: Трембіцький А. М. Отаман

Яків Шепель / А. М. Трембіцький, К. В. Завальнюк. – Хмельницький, 2016. – 322 с.

### *Література про С.Е. Баженову*

#### **1982**

186. Климчук В. Слідами древньої легенди (археологічне дослідження С. Баженової Глибівського городища IX – XI ст.) / Василь Климчук // Наддністрянська Правда (сmt. Нова Ушиця). – 1982. – 15 серп. – С.2.

#### **1989**

187. Подобна Т. Другий у Європі (інтерв'ю з директором Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника Стефанією Баженовою) / Тетяна Подобна // Прапор Жовтня (м. Кам'янець-Подільський). – 1989. – 28 січ. – С.2. : фото.

#### **1993**

188. Баженова Стефанія Едуардівна // Баженов Л.В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX – XX ст. / Л. В. Баженов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 120-121.

#### **1997**

189. Баженов Л.В. Хроніка археологічних досліджень Кам'яниччини (80-ті роки XIX – середина 90-х років XX ст.) / Л. В. Баженов, О. Л. Баженов // Кам'яниччина в контексті історії Поділля : наук. зб. – Кам'янець-Подільський, 1997. – Т.1 (про С. Е. Баженову – С. 51).

#### **2001**

190. Йосип Йосипович повертається (про книгу С. Баженової «Юзеф Антоній Ролле») // Подолянин (м. Кам'янець-Подільський). – 2001. – 31 серп. – С. 4.

191. Лиса Л. [Рецензія] // Поділля у контексті української історії : матер. всеукр. наук. конф. 29-30 листоп. 2001 р. / Л. С. Лиса, А. К. Лисий. – Вінниця : Вінн. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського, 2001. – С. 89-92. – Рец. на кн. : Баженова Стефанія. Юзеф Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість. – Кам'янець-Подільський, 2001.

#### **2003**

192. Баженова Стефанія Едуардівна // Краєзнавці України (сучасні дослідники рідного краю) : Довідник. – Київ ; Кам'янець-Подільський, 2003. – Т. 1. – С. 14-15.

## 2004

193. Гаврищук А. [Рецензія]. Класик польської літератури / Анатолій Гаврищук // Студентський меридіан (Кам'янець-Поділ. держ. ун-т). – 2004. – 17 листоп. – С.2. – Рец. на кн. : С. Е. Баженова Юліуш Словацький і Україна : наукове видання / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, інформ.-вид. від., 2004. – 104 с. : іл.

194. Дем'ян В. [Рецензія.]. // Молода нація : Альманах / редкол.: Олена Бабкіна, Тарас Батенко [та ін.] – Київ : Смолоскип, 2004. – № 4(33). – С. 139-140. – Рец. на кн. : Стефанія Баженова. Юзеф Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість. – Кам'янець-Подільський, 2002.

## 2005

195. Баженов Л.В. Alma mater подільського краєзнавства. Місто Кам'янець-Подільський – осередок історичної регіоналістики ХІХ – початку ХХ століть / Л. В. Баженов. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2005 (про С. Е. Баженову – С. 216-221, 223-225, 361-365).

196. Баженов Л.В. Центр дослідження історії Поділля: становлення і поступ (до 10-річчя створення) / Л. В. Баженов // Студії Кам'янець-Подільського Центру дослідження історії Поділля. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2005. – Т. 1 (про С. Е. Баженову – С. 10, 14, 29, 30, 34, 35, 41-44, 47, 51).

## 2007

197. Будзей О. Польська українка (ювілеї) [С.Е. Баженова] / Олег Будзей // Подолянин (м. Кам'янець-Подільський). – 2007. – 31 серп. – С. 5. : фото.

198. Гординчук М. [Рецензія.]. Історія України у творах польських письменників / Микола Гординчук // Студентський меридіан. – 2007. – 7 лют. – С. 6.: фото. – Рец. на кн. : С. Е. Баженової «На шляху реалізму».

## 2009

199. Марчук В.В. [Рецензія.] Монографія про «українську школу» в польській літературі // Вісник Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту. ім. Івана Огієнка. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім.



Івана Огієнка, 2009. – Вип. 2. – С. 292-283. – Рец. на кн.: Баженова С. Е. Від романтизму до реалізму. «Українська школа» в польській літературі 20–90-х років ХІХ ст.: етапи діяльності, історія України в творчості її представників : монографія / С. Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : Сисин О. В., 2009. – 400 с.

200. Прокопчук В.С. [Рецензія.]. // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2009. – Т. 13. – С. 491-494. – Рец. на кн.: Баженова С. Е. Від романтизму до реалізму. «Українська школа» в польській літературі 20-90х років ХІХ ст. : моногр. / С. Е. Баженова – Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2009. – 400 с.

## 2010

201. Стефанія Баженова – єдина в Кам'янці жінка – доктор історичних наук // Подолянин. – 2010. – 5 бер. – С. 4. : фото.

202. Глуговський В. З любов'ю в серці та з метою в житті [Про Баженову С.Е.] / Віталій Глуговський // Місто: Все про Кам'янець-Подільський. – 2010. – 19 лист.( № 53). – С. 17. : фото.

## 2011

203. Болтанюк П. Стефанія Баженова – роки утвердження і визнання / Петро Болтанюк // Музейний вісник (Кам'янець-Поділ. держ. історичний музей-заповідник). – 2011. – № 1. – С. 3. : фото.

204. Баженова Стефаія Едуардівна // Календар знаменних і пам'ятних дат Городоччини на 2012 рік : рекоменд.-бібліограф. довідник. – Городок, 2011. – С. 4. : фото.

205. Баженова Стефанія Едуардівна // Історичне краєзнавство і проблеми регіональної історії Правобережної України (наукова школа). Бібліографічний покажчик / [уклад.: І. М. Конет, Л. В. Баженов, В. С. Прокопчук та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2011. – С. 24-31.

## 2012

206. Будзей О. Студенти, яким заздять (про економічний факультет, С. Е. Баженову) / Олег Будзей // Подолянин. – 2012. – 1 черв. – С. 5. : фото.

207. Щегельська О. «Не люблю провінційності» [інтерв'ю: знайомство з близька з Стефанією Баженовою] / Олена Щегельська // Поділля (м. Хмельницький). – 2012. – 24 трав. – С. 8.

208. Прокопчук В.С. С.Е. Баженова – єдина жінка на Хмельниччині доктор історичних наук / В.С. Прокопчук // Духовні витoki Поділля: жінки в історії краю : матер. всеукр. наук.-краєзн. конф. – Хмельницький : ХГПА, 2012. – С. 236-242.

209. Баженова Стефанія Едуардівна // Доктори наук, професори Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : довідково-бібліограф. вид. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2012. – С. 94-106.

210. Ювілей Стефанії Едуардівни Баженової // Студентський меридіан. – 2012. – 16 жовт. – С. 7.

211. Гаврищук А.П. Книга про цікаву людину [С. Баженова. Ю.І. Крашевський і Україна] / Анатолій Гаврищук // Студентський меридіан. – 2012. – 16 жовт. – С. 7.

212. Григоренко О.П. Інтелектуальний портрет сучасного історика доктора історичних наук, професора Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Стефанії Едуардівни Баженової / О. П. Григоренко, С. М. Єсюнін // Матер. всеукр. наук.-краєзн. конф. «Хмельниччина в контексті історії України» (до 75-річчя утворення Хмельницької області). – Хмельницький, 2012. – С. 444-449.

### 2013

213. Григоренко О.П. Інтелектуальний та духовний світ доктора історичних наук, професора Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка С. Е. Баженової / О. П. Григоренко // Історія, культура та освіта: християнський вимір (до 1025-річчя Хрещення Київської Русі : зб. наук. праць. – Хмельницький : МАУП, 2013. – С. 209-220.

214. Григоренко О.П. Доктор історичних наук, професор С. Е. Баженова – сучасний український історик // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2013. – Вип. 4. – С. 140-143.

215. Гальчак С. Д. Баженова Стефанія Едуардівна // Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі ХІХ – поч. ХХІ ст. / Сергій Гальчак. – Вінниця : Меркьюрі-Поділля, 2013. – С.457-458.

#### 2014

216. Касап Є. Кам'янецькі історії кохання (історія родини істориків Лева та Стефанії Баженових) / Євген Касап, Євгенія Жидачевська // Ділове місто (м. Кам'янець-Подільський). – 2014. – 13 лют. – № 6. – С. 12. : фото.

#### 2015

217. Волкова В.М. Музей на зламі епох (про С. Баженову). До 125-річчя Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника / Валентина Волкова // Подолянин (м. Кам'янець-Подільський). – 2015. – 1 трав. – С. 6.: фото.

218. Стефанія Баженова // Успішна жінка України у політиці, бізнесі, юриспруденції, науці, культурі, громадському житті : інформаційно-видавничий проект. – Київ : Статус-Україна, 2015. – Вип. V. – С. 26-27. : фото.

219. Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник: перші 125 років історії : науково-популярне вид. / редкол.: В. С. Травінський (відп. ред.) [ та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Мошак М.І., 2015 (про С. Е. Баженову – С. 61, 62, 63).

#### 2017

220. Григоренко Л.О. Подружжя Лев і Стефанія Баженови – видатні постаті сучасної української науки, педагоги-новатори // Матер. наук.-практич. конф.«Василь Баженов: життя і творчість в ім'я України та рідної Хмельниччини (до 100-річчя від дня народження подільського письменника, краєзнавця, педагога) м. Хмельницький 23 лютого 2017 р. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2017. – С. 115-141.

# Зміст

|  |    |
|--|----|
| I. Сторінки біографії .....  | 3  |
| II. Очіма друзів та колег.....   | 12 |
| 1. <i>А. Ф. Гуцал</i> «Археологічна стезя Стефанії Нізевич-Баженової».....       | 12 |
| 2. <i>А. О. Михайлик</i> «Шановному професору, чарівній жінці».....              | 16 |
| 3. <i>Т. М. Карпова</i> «Стефа...».....  | 21 |
| 4. <i>В. С. Прокопчук</i> «На життєвих перехрестях».....                         | 25 |
| 5. <i>Б. О. Опря</i> «Вчитель, наставник, колега: слово про С. Е. Баженову»..... | 30 |
| III. Бібліографія праць С. Е. Баженової.....                                     | 53 |
| 6. Монографії, книги.....  | 53 |
| 7. Навчальні посібники.....  | 54 |
| 8. Наукові статті, публікації.....   | 59 |
| 9. Науково-популярні публікації в періодиці.....                                 | 68 |
| 10. Участь у редакційних колегіях наукових книг та збірників.....                | 69 |
| 11. Рецензії на монографії, книги, збірники.....                                 | 72 |
| 12. Література про С. Е. Баженову.....   | 75 |